

Fremsat den 24. januar 2013 af social- og integrationsministeren (Karen Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af borgernes frie valg af leverandør af hjemmehjælp og fritvalgsbevis)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012, som ændret ved § 12 i lov nr. 1380 af 23. december 2012 og § 1 i lov nr. 1400 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. § 91 affattes således:

»§ 91. Kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for, at modtagere af hjælp efter § 83 kan vælge mellem to eller flere leverandører af denne hjælp, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal for at opfylde forpligtelsen i medfør af stk. 1 som minimum:

- 1) indgå kontrakt med to eller flere leverandører, eller
- 2) tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis. Fritvalgsbeviset giver borgere, der er visiteret til hjælp efter § 83, adgang til, at den pågældende borger selv indgår aftale med en cvr-registreret virksomhed om hjælpens udførelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen efter stk. 2, nr. 2.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal vejlede de borgere, der modtager et fritvalgsbevis efter stk. 2, nr. 2, om ordningen.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen fastsætter værdien af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, for hver af de ydelseskategorier efter § 83, som kommunalbestyrelsen har besluttet at tilbyde i ordningen. Kommunalbestyrelsen afregner med den leverandør, som borgeren har valgt, jf. stk. 2, nr. 2, til den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi, jf. stk. 6.

Stk. 6. Social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om leverandørernes tilbagemeldingspligt, jf. stk. 2, nr. 1 og 2, og om kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, og regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.«.

2. § 92 ophæves.

3. I § 93, *stk. 1*, ændres »§§ 91, 92, 94 og 94 b« til: »§§ 91 og 94«.

4. § 94 b ophæves.

§ 2

I lov nr. 314 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service (Markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp) foretages følgende ændringer:

1. § 2, *stk. 2*, ophæves.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2013.

Stk. 2. Borgere, der før lovens ikrafttræden har valgt et servicebevis efter § 94 b i lov om social service, og som har ansat en person eller indgået aftale med en virksomhed om at udføre hjælpen, kan dog fortsætte med denne ordning til og med den 30. september 2013 efter den hidtil gældende § 94 b.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets baggrund
 - 2.1. Udbredelsen af borgernes frie valg af leverandør af hjemmehjælp efter servicelovens § 83
 - 2.2. Revision af § 94 b om servicebevisordningen
3. Gældende ret
 - 3.1. Tildeling af hjælp efter servicelovens § 83 og opfølgning herpå
 - 3.2. Tilsyn og opfølgning på tilbud om hjælp efter servicelovens § 83
 - 3.3. Kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83
 - 3.4. Frit valg af leverandør af hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens §§ 91 og 92
 - 3.4.1. Kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for borgernes frie valg af leverandør
 - 3.4.2. Fastsættelse af kvalitetskrav
 - 3.4.3. Udbudsmodellen
 - 3.4.4. Godkendelsesmodellen
 - 3.4.5. Fastsættelse af priskrav i godkendelsesmodellen
 - 3.4.6. Fastsættelse af priskrav som led i udbud indenfor godkendelsesmodellens rammer
 - 3.4.7. Betaling og efterbetaling af leverandører
 - 3.4.8. Øvrige krav
 - 3.4.9. Om kommunalt tilskud og borgernes betaling for madservice efter servicelovens § 83
 - 3.5. Udbudsreglerne
 - 3.5.1. Klageadgang
 - 3.5.1.1. Udbudsreglerne
 - 3.5.1.2. Konkurrenceloven
 - 3.6. Servicebevisordning
 - 3.6.1. Revision af servicelovens § 94 b om servicebevisordningen
 - 3.6.2. Evaluering af servicebevisordningen efter servicelovens § 94 b
4. Forslagets indhold
 - 4.1. Indledning
 - 4.2. Når kommunalbestyrelsen indgår kontrakt med to eller flere leverandører, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, i serviceloven
 - 4.2.1. Klageadgang
 - 4.3. Når kommunalbestyrelsen tilbyder borgerne et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, i serviceloven
 - 4.3.1. Om tilsyn og opfølgning på hjælpens udførelse, og om kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83
 - 4.3.2. Om en bemyndigelse til social- og integrationsministeren
 - 4.3.3. Klageadgang
 - 4.4. Om vejledning af borgerne
5. Afgrænsning af målgruppen for frit valg af leverandør
6. Servicebevisordningen, jf. servicelovens § 94 b, foreslås ophævet

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner
8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
9. Administrative konsekvenser for borgerne
10. Miljømæssige konsekvenser
11. Forholdet til EU-retten
12. Hørte organisationer
13. Sammenfattende skema med vurdering af lovforslagets konsekvenser

1. Indledning

Med dette lovforslag fremsætter regeringen forslag om at forenkle reglerne for kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af borgernes frie valg af leverandør på hjemmehjælpsområdet, og om at reducere kommunalbestyrelsens administrative opgaver i forbindelse med konkurrenceudsættelse af hjemmehjælpsydelser. Regeringen vil fastholde borgernes ret til frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83 (hjemmehjælp).

Forslagets formål er at give kommunalbestyrelsen mere frihed til at tilrettelægge hjemmehjælpen på baggrund af områdespecifikke overvejelser om markedsforhold, særlige lokale hensyn og borgernes behov. Det er endvidere forslagets formål at styrke kommunalbestyrelsens muligheder for at opnå mere omkostningseffektive løsninger. Det skal blandt andet ske ved at konkurrenceudsættelse af hjemmehjælpen gøres lettere for kommunerne, eksempelvis ved at gøre det muligt at konkurrenceudsætte hjemmehjælpsydelser sammen med andre driftsområder, såsom plejeopgaverne i plejeboliger. Det skal samtidig forbedre kommunalbestyrelsens forudsætninger for at etablere frit valg på områder, hvor det frie valg i dag er begrænset, eksempelvis på den personlige pleje.

Forslaget forventes at skabe nye muligheder for de private leverandører. Kommunalbestyrelsen forventes at gennemføre flere og større udbud, Det vil understøtte markedet for de private leverandører, herunder særligt for de store leverandører. Dertil forventes forslagets del om et fritvalgsbevis at give mindre, private leverandører gode muligheder for at fortsætte eller komme ind på markedet for levering af hjemmehjælpsydelser.

Regeringen og Enhedslisten finder det vigtigt at følge udviklingen i hjemmeplejen på baggrund af det foreslåede regelsæt, og Ankestyrelsen vil i Folketingsåret 2014-2015 foretage en opfølgning på kommunalbestyrelsernes implementering af det foreslåede regelsæt, og de organisatoriske og kvalitetsmæssige forhold på ældreområdet, som relaterer sig til det foreslåede regelsæt.

2. Lovforslagets baggrund

Som en del af finanslovsaftalen for 2013 mellem regeringen og Enhedslisten skal der fremsættes lovforslag, som sikrer kommunalbestyrelsen mere fleksibilitet til at tilrettelægge det frie valg og hjemmehjælpen på den måde, der lokalt vur-

deres at være mest hensigtsmæssig. Særreglerne i serviceloven skal erstattes med et enkelt krav om, at kommunerne fortsat skal tilbyde borgerne frit valg af leverandør. Det skal understøtte bedre kommunal ressourceudnyttelse og bedre service til borgerne.

Det fremgår af kommuneøkonomiaftalen for 2013, at: »Regeringen vil gøre det lettere for kommunerne at tilbyde borgerne frit valg på hjemmehjælpsområdet. Særreglerne på området skal fjernes, og det skal være lettere for kommunerne at indgå aftaler med private leverandører. Borgerens frie valg fastholdes. Det frigør 132 mio. kr. i kommunerne i 2013 til borgernær service.«

Hjemmehjælpsmodtagere har siden 1. januar 2003 haft ret til frit valg af leverandør af hjemmehjælpsydelser. Regelsættet, der regulerer området, er ofte kritiseret af KL, personaleorganisationerne og erhvervsorganisationerne for at være komplekst og ufleksibelt. Forud for forhandlingerne om Finansloven for 2012 besluttede regeringen at igangsætte et arbejde om en ny model for valgfrihed på hjemmehjælpsområdet.

Regeringen har allerede taget det første skridt i regelforenklingen af området for frit valg af leverandør af hjemmehjælp. Som led i udmøntningen af Finanslovsaftalen for 2012 afskaffede regeringen og Enhedslisten pr. 5. jan. 2012 således kravet om, at kommunernes timeprisberegning skal foretages på baggrund af registreringer om den faktiske levere tid i hjemmeplejen, når kommunerne bruger den såkaldte godkendelsesmodel.

Som led i udmøntningen af kommuneøkonomiaftalen for 2013 mellem regeringen og KL, foreslås det, at særreglerne i lov om social service (serviceloven) §§ 91 og 92 for, hvordan kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for borgernes frie valg, ophæves. Dermed vil kommunalbestyrelsen fremover alene skulle følge de generelle udbudsregler, når kommunalbestyrelsen indgår aftale med private leverandører om at udføre hjemmehjælpen. Regeringen foreslår også at gøre det muligt for kommunalbestyrelsen at beslutte, at borgerne, der er visiteret til hjemmehjælp, i stedet skal tilbydes frit valg med en såkaldt fritvalgsbevisordning, hvor borgerne selv udvælger og indgår aftale med en cvr-registeret privat leverandør.

Det er regeringens holdning, jf. regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen«, at »mange års statsstyring og detailregulering af kommunerne har øget mistilliden mellem

stat og kommuner. Overflødige dokumentationskrav og uhensigtsmæssig statsstyring skal erstattes af friere men forpligtende rammer for kommunerne.«

2.1. Udbredelsen af borgernes frie valg af leverandør af hjemmehjælp efter servicelovens § 83

Kommunalbestyrelsen har i dag pligt til at sikre det frie valg ved gennem prækvalifikation at stille en kreds af private leverandører til rådighed, som de visiterede borgere kan vælge mellem. Kommunalbestyrelsen skal til brug herfor benytte enten den såkaldte godkendelsesmodel, udbudsmodellen eller udbud indenfor godkendelsesmodellen. Erfaringerne viser imidlertid, at den udbredte brug af godkendelsesmodellen kun delvist har sikret udbredelse af frit valg af leverandør.

Borgernes valgmuligheder er størst, når det gælder praktisk hjælp. I december 2012 var der ifølge www.fritvalgsdatabasen.dk mere end én leverandør af praktisk hjælp i ca. 93 pct. af kommunerne, mens ca. 82 pct. af kommunerne havde mere end én leverandør af personlig pleje.

Andelen af kommuner, der tilbyder frit valg er stigende. I 2007 var der mere end én leverandør af henholdsvis praktisk hjælp i ca. 79 pct. af kommunerne og personlig pleje i ca. 61 pct. af kommunerne.

Der er i dag 361 private leverandører af praktisk hjælp og 131 private leverandører af personlig pleje. Alle leverandører af personlig pleje leverer samtidig også praktisk hjælp.

Den personlige pleje omfatter omkring 80 pct. af det samlede antal leverede hjemmehjælpstimer til borgerne og tegner sig for anslået 82 pct. af kommunernes samlede udgifter til hjemmehjælp. Udgifterne til private leverandører tegner sig for ca. 11 pct. af kommunernes samlede udgifter til hjemmehjælp.

Andelen af borgere, som benytter en privat leverandør, er stigende. I 2011 modtog knap 45 pct. af hjemmehjælpsmodtagerne praktisk hjælp og/eller madservice fra en privat leverandør, mens godt 35 pct. af hjemmehjælpsmodtagerne modtog tilsvarende ydelser i 2008. Andelen af hjemmehjælpsmodtagerne med en privat leverandør af personlig pleje steg fra 3,4 pct. i 2008 til 5,3 pct. i 2011.

Borgerne er generelt tilfredse med den hjemmehjælp, de modtager, og tilfredsheden er stigende. Fra 2007 til 2011 er tilfredsheden med kvaliteten af praktisk hjælp steget fra 83 pct. til 88 pct. for så vidt angår kommunale leverandører og fra 88 pct. til 90 pct. for så vidt angår private leverandører. Tilfredsheden med kvaliteten af personlig pleje er steget fra 88 pct. til 91 pct. for så vidt angår kommunale leverandører og fra 69 pct. til 86 pct. for så vidt angår private leverandører.

2.2. Revision af § 94 b om servicebevisordningen

Det fremgår af lov nr. 314 af 28. april 2009 om markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og

praktisk hjælp i ikrafttrædelses og overgangsbestemmelsen i lovens § 2, stk. 2, at »socialministeren senest i folketingsåret 2012-13 fremsætter forslag til revision af § 94 b som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5.«. På denne baggrund indeholder lovforslaget også en revision af servicebevisordningen i servicelovens § 94 b.

3. Gældende ret

3.1. Tildeling af hjælp efter servicelovens § 83 og opfølgning herpå

I servicelovens § 83 fastslås, at kommunalbestyrelsen har pligt til at tilbyde personlig og praktisk hjælp og madservice i hjemmet til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan udføre disse opgaver.

Den kommunale myndighed skal efter servicelovens § 88 træffe sin afgørelse om hjælp efter servicelovens § 83 på baggrund af en konkret og individuel vurdering af ansøgerens behov for denne hjælp og med udgangspunkt i det kommunalt fastsatte serviceniveau, som dette fremgår af kommunens kvalitetsstandard, jf. servicelovens § 139. Ved vurderingen af behovet for hjælp skal kommunalbestyrelsen tage stilling til alle anmodninger om hjælp fra ansøgeren.

Det følger af servicelovens § 88, stk. 2, at tilbuddene om hjælp efter servicelovens § 83 skal bidrage dels til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder, dels til at afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Tilbuddene skal løbende tilpasses modtagerens behov.

Det følger af servicelovens § 90, at hjælp efter servicelovens § 83 skal leveres i overensstemmelse med den afgørelse, kommunalbestyrelsen har truffet efter servicelovens §§ 88 og 89. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at den tildelte hjælp efter § 83 leveres inden for en rimelig frist, hvis leverandøren ikke kan overholde de aftaler, der i forbindelse med afgørelsen efter servicelovens § 88, stk. 1, er indgået om levering af hjælpen.

3.2. Tilsyn og opfølgning på tilbud om hjælp efter servicelovens § 83

Det følger af den kommunale styrelseslov, at det grundlæggende ansvar for varetagelse af de kommunale opgaver påhviler den valgte kommunalbestyrelse.

I lov om retssikkerhed og administration af det sociale område (retssikkerhedsloven) § 15 fastslås, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, hvordan kommunen planlægger og udfører sin virksomhed på det sociale område.

Efter retssikkerhedslovens § 16 har kommunalbestyrelsen pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde, opgaverne udføres på.

Det nærmere indhold og omfang af tilsynspligten efter retssikkerhedsloven er ikke fastlagt nærmere. Det er således op til den enkelte kommunalbestyrelse at tage stilling til, hvordan tilsynet konkret skal planlægges og udføres i kommunen.

I forarbejderne til retssikkerhedsloven, L 228 fremsat den 26. april 1997 og vedtaget som lov 453 af 10. juni 1997, anføres dog bl.a., at der skal være tale om et aktivt tilsyn, hvor kommunalbestyrelsen aktivt skal påse, at borgerne får den hjælp, som de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet i udførelsen, som myndigheden har besluttet, at der skal være. Tilsynet omfatter både de økonomiske og de indholdsmæssige rammer. For at kommunalbestyrelsen kan føre tilsyn med kvaliteten af de opgaver, der udføres, er det vigtigt at forholdet mellem de lokalpolitiske målsætninger og den faktiske indsats kan vurderes.

Af forarbejderne fremgår endvidere, at pligten til at føre tilsyn også gælder for hjælp, som udføres af andre end ansatte i kommunen, herunder private leverandører mv. Kommunalbestyrelsen har altid ansvaret for, hvordan opgaverne løses uanset hvem, der konkret udfører opgaven.

De generelle bestemmelser i retssikkerhedsloven om tilsyn suppleres af særlige bestemmelser i serviceloven om tilsyn.

Kommunalbestyrelsens pligt til at føre tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om i forhold til den enkelte person i henhold til servicelovens § 83 samt kommunalbestyrelsens pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål, er reguleret i servicelovens § 148.

Det fremgår af servicelovens § 148, stk. 1, at kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter serviceloven, jf. §§ 9-9 b i retssikkerhedsloven, fører tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen i denne kommune i forhold til den enkelte person har truffet afgørelse om, jf. § 3, stk. 1. Tilsynet omfatter ikke det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. servicelovens § 148 a.

Det fremgår af servicelovens § 148, stk. 2, at kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i retssikkerhedsloven, løbende skal følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp. Opfølgningen skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Det følger af servicelovens § 151, stk. 1, at der endvidere er pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter servicelovens § 83 løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter denne bestemmelse og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder, jf. servicelovens § 139.

Kommunalbestyrelsen er i henhold til servicelovens § 151 c forpligtet til at udarbejde og offentliggøre en tilsynspolitik

for tilbud efter servicelovens § 83, som er omfattet af reglerne om frit valg af leverandør efter servicelovens § 91. Tilsynspolitikken skal ifølge servicelovens § 151 c, stk. 2, indeholde kommunens procedurer for udførelse af tilsyn med disse tilbud og for opfølgning på tilsynet. Endvidere omfatter tilsynsopgaven de leverandører, der udfører opgaverne efter servicelovens § 83 for kommunalbestyrelsen i medfør af servicelovens § 91. Kommunalbestyrelsen skal i tilslutning til beslutninger om serviceniveauet for tilbud efter servicelovens § 83 og om udarbejdelse af kvalitetsstandarder efter servicelovens § 139 mindst én gang årligt følge op på tilsynspolitikken, jf. servicelovens § 151 c, stk. 3, herunder foretage de nødvendige justeringer.

3.3. Kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83

Efter servicelovens § 139, udmøntet i § 1 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010 om kvalitetsstandarder og frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp m.v., skal kommunalbestyrelsen mindst én gang årligt udarbejde en kvalitetsstandard for personlig og praktisk hjælp m.v. efter servicelovens § 83.

Kvalitetsstandarden skal, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, indeholde generel serviceinformation til borgerne om den hjælp, de kan forvente fra kommunen, hvis de får behov for personlig og praktisk hjælp m.v. efter lovens § 83.

Kvalitetsstandarden skal, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3, indeholde en beskrivelse af det serviceniveau, kommunalbestyrelsen har fastsat for ydelser efter lovens § 83. Beskrivelsen af indholdet, omfanget og udførelsen af hjælpen skal være præcis og skal danne grundlag for, at der sikres sammenhæng mellem serviceniveau, de afsatte ressourcer, afgørelserne samt leveringen af hjælpen. Kvalitetsstandarden skal endvidere indeholde operationelle mål for, hvordan det sikres, og en beskrivelse af, hvordan der følges op på de fastsatte mål, jf. bekendtgørelsens § 2.

Endelig skal det, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 4, fremgå af kvalitetsstandarden, hvilke kvalitetskrav, jf. bekendtgørelsens §§ 7-11, kommunalbestyrelsen stiller til leverandører af hjælp efter lovens § 83, herunder krav til personalets kompetencer mv.

Kommunalbestyrelsen skal, jf. bekendtgørelsens § 2, mindst én gang årligt følge op på de fastsatte mål, der efter § 1, stk. 3, er fastsat for kvaliteten og styringen af hjælpen efter lovens § 83, samt på de kvalitetskrav til leverandører af hjælp efter lovens § 83, der er fastlagt efter § 1, stk. 4.

3.4. Frit valg af leverandør af hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens §§ 91 og 92

Med vedtagelsen af L 130 (Frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp m.v.), vedtaget ved lov nr. 399 af 6. juli 2002, blev kommunalbestyrelsen pr. 1. januar 2003 pålagt at sikre, at modtagerne af personlig og praktisk hjælp og madservice efter § 83 har frit valg af leverandør.

Reglerne for frit valg af leverandør af hjemmehjælp blev revideret med L 33 (Revision af reglerne om frit valg af leverandør i hjemmeplejen m.v.), vedtaget ved lov nr. 329 af 18. maj 2005. Loven indebar en justering af reglerne om frit valg af leverandør af hjemmehjælp, herunder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at skabe grundlag for, at borgerne fremover frit kan vælge mellem forskellige leverandører gennem brugen af enten den såkaldte udbudsmodel eller godkendelsesmodellen. Desuden indebar loven en forenkling af procedurerne i forbindelse med godkendelse af leverandører i hjemmeplejen.

Endvidere indførtes ved lov nr. 329 af 18. maj 2005 om revision af reglerne om frit valg af leverandør i hjemmeplejen m.v., efter anbefaling fra Konkurrencerådet, en pligt til kommunalbestyrelsen om at efterbetale leverandørerne, hvis det efterfølgende viser sig, at timeprisen har været fastsat for lavt. Formålet var at sikre lige konkurrencevilkår mellem private og kommunale leverandører, og samtidig bevare kommunalbestyrelsens adgang til at indregne forventede effektiviseringer i priskravet til leverandørerne.

Lovforslag L 33 var en uændret genfremsættelse af lovforslag nr. L 143, der blev fremsat den 15. december 2004, og udgjorde samtidig en udmøntning af en daværende revisionsbestemmelse i § 150 i serviceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 708 af 29. juni 2004.

Endvidere blev det med L 113 (Markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp), vedtaget ved lov nr. 314 af 28. april 2009, indført, at kommunalbestyrelsen ikke længere skulle udarbejde informationsmateriale om alle godkendte leverandører af personlig og praktisk hjælp. I stedet forpligtedes den kommunale myndighed til at oplyse om, hvilke leverandører der er godkendt, og til at formidle leverandørernes markedsføringsmateriale til de borgere, der er visiteret til hjemmehjælp.

Siden ovennævnte loves ikrafttrædelse, er regelsættet om frit valg af leverandør af hjemmehjælp løbende blevet revideret ved bekendtgørelsesændringer indenfor rammerne af bestemmelserne om social- og integrationsministerens bemyndigelse hertil, indført ved lov nr. 399 af 6. juli 2002 og lov nr. 329 af 18. maj 2005, jf. servicelovens § 92, stk. 4 og 6.

3.4.1. Kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for borgernes frie valg af leverandør

I henhold til servicelovens § 91, stk. 1, har kommunalbestyrelsen pligt til at skabe grundlag for, at modtagere af personlig og praktisk hjælp og madservice (hjemmehjælp) efter servicelovens § 83 kan vælge mellem forskellige leverandører af hjælpen. Til dette formål skal kommunalbestyrelsen sikre, at kvalificerede private leverandører får adgang til at levere ydelser efter servicelovens § 83.

Reglerne om frit valg af leverandør er endvidere udmøntet i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010 om kvalitetsstandarder og frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp m.v. i henhold servicelovens § 92, stk. 4 og 6, om so-

cial- og integrationsministerens bemyndigelse til i en bekendtgørelse at fastsætte regler for, hvornår kommunalbestyrelsen kan opkræve betaling fra leverandøren, samt regler for opgørelse og offentliggørelse m.v. af de af kommunalbestyrelsen fastsatte kvalitets- og priskrav, regler for gennemførelse af udbud efter udbudsmodellen, regler for efterbetaling af private leverandører, og regler for, hvornår kommunalbestyrelsen kan undtages fra pligten til at indgå kontrakt.

Det følger af § 3 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om at godkende og indgå kontrakt med enhver leverandør, der opfylder kommunalbestyrelsens fastsatte pris- og kvalitetskrav, eller bringe ydelser efter § 83 i udbud. Det følger videre, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at der ikke finder forskelsbehandling sted mellem leverandører.

Kommunalbestyrelsen kan ifølge servicelovens § 92, stk. 1, afvise at indgå kontrakt med leverandøren, hvis dennes kvalifikationer ikke opfylder den pågældende kommunalbestyrelsens kvalitetskrav.

Kommunalbestyrelsen skal ifølge servicelovens § 92, stk. 5, indgå skriftlig aftale med den valgte leverandør om udførelsen af den hjælp, der er truffet afgørelse om efter servicelovens § 88, stk. 1, om leverancesikkerhed efter servicelovens § 90 og om betaling m.v.

For at borgerne kan benytte det frie valg af leverandør, skal kommunalbestyrelsen ifølge servicelovens § 92, stk. 2, i forbindelse med afgørelsen om hjælp efter servicelovens § 83 oplyse borgere visiteret til denne hjælp om alle godkendte leverandører, og udlevere eventuelt materiale fra godkendte leverandører til borgerne. I forbindelse med ændringer i leverandørkredsen skal alle modtagere af hjælp efter servicelovens § 83, der er omfattet af de ændrede valgmuligheder, orienteres om dette. Hvis formidlingen af materialet medfører væsentlige ekstra omkostninger for kommunen, kan leverandøren opkræves betaling for meromkostningerne i forbindelse med formidlingen, jf. servicelovens § 92, stk. 3.

Ifølge § 6, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, skal kommunalbestyrelsen fastsætte en frist for, hvornår modtagere af hjælp efter lovens § 83 efter anmodning har ret til at skifte til andre godkendte leverandører. Fristen for skift af leverandør skal være rimelig og må ikke overstige en måned fra udgangen af den måned, hvori modtageren af hjælpen har anmodet om at skifte leverandør.

Det følger videre af § 9, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, at kommunalbestyrelsen kan stille krav om, at leverandøren skal acceptere alle modtagere, der vælger den pågældende leverandør.

3.4.2. Fastsættelse af kvalitetskrav

Kommunalbestyrelsen skal ifølge servicelovens § 91, stk. 1, 3. punktum, fastsætte og offentliggøre de kvalitetsmæssige krav, der stilles til leverandører af personlig og praktisk hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139, her-

under krav til, hvilket beredskab der, jf. servicelovens § 90, kræves af leverandørerne for at sikre, at de afgørelser, der er truffet efter § 83, kan effektueres. Kvalitetskravene skal være saglige, konkrete og velunderbyggede, og må ikke være konkurrenceforvridende.

Ifølge § 10, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, skal kommunalbestyrelsen fastsætte selvstændige kvalitetskrav for ydelseskategorierne personlig pleje, madservice med udbringning til hjemmet, madservice uden udbringning til hjemmet og øvrig praktisk hjælp. Kommunalbestyrelsen skal ifølge bekendtgørelsens § 10, stk. 2, fastsætte særskilte kvalitetskrav for alle ydelser, der produceres uden for hjemmet.

Jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 5, kan kommunalbestyrelsen ikke stille som kvalitetskrav til leverandører af madservice, at leverandørerne skal benytte en bestemt produktionsform, det vil sige eksempelvis kølevakuummad eller varmholdt mad. Ved produktionsform skal dermed forstås produktets beskaffenhed. Kommunalbestyrelsen har således ikke adgang til at fastsætte særskilte ydelseskategorier baseret på produktionsform.

3.4.3. Udbudsmodellen

Kommunalbestyrelsen kan, jf. servicelovens § 91, stk. 2, vælge at sikre kvalificerede leverandørers adgang via udbudsmodellen. Det følger af § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, at kommunalbestyrelsen inden et udbud skal træffe beslutning om, hvorvidt der skal indgås kontrakt med 2, 3, 4 eller 5 leverandører. Det følger videre af § 4, stk. 1, at kommunalbestyrelsen inden et udbud skal træffe beslutning om, hvorvidt der skal indgås kontrakt med to eller flere leverandører af madservice.

Kommunalbestyrelsen skal efter en udbudsforretning indgå kontrakt med mindst to kvalificerede leverandører af henholdsvis personlig pleje og praktisk hjælp samt af madservice efter servicelovens § 83. Kontrakterne skal indgås med de leverandører, der har afgivet de økonomisk mest fordelagtige tilbud. Grundlaget for udbudsmaterialet er de efter servicelovens § 91, stk. 1, fastsatte kvalitetskrav.

Det følger videre af bekendtgørelsens § 4, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal afslå at indgå kontrakt med en leverandør ved en udbudsforretning, hvis denne leverandørs bud overstiger det billigste bud med mere end 10 pct., selvom budet falder inden for det fastlagte antal leverandører. Kommunalbestyrelsen kan dog vælge at indgå kontrakt med en leverandør, hvis bud overstiger det billigste bud med mere end 10 pct., hvis det er en forudsætning for, at der som minimum er to leverandører af den udbudte ydelseskategori.

Kommunalbestyrelsen har ifølge § 18 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, pligt til at indgå kontrakt med de leverandører, der har vundet udbuddet. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde afvise at godkende og indgå kontrakt med en leverandør. Afvisningen skal kunne begrundes med

tilsvarende forhold, som omhandlet i udbudsdirektivets artikel 45.

Hvis det efter et udbud ikke er muligt at indgå kontrakter i overensstemmelse med ovennævnte betingelser, herunder betingelserne i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, eller hvis kommunalbestyrelsen ikke benytter udbudsmodellen, skal kommunalbestyrelsen ifølge servicelovens § 91, stk. 3 og 4, benytte godkendelsesmodellen.

3.4.4. Godkendelsesmodellen

Hvis kommunalbestyrelsen skaber valgfrihed via godkendelsesmodellen, skal kommunalbestyrelsen ifølge servicelovens § 91, stk. 4, fastsætte og offentliggøre de priskrav, der stilles til leverandører af personlig og praktisk hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139, ud over de kvalitetskrav, der skal fastsættes i medfør af udbudsmodellen, jf. servicelovens § 91, stk. 2.

Det følger af servicelovens § 91, stk. 5, og § 18 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, at kommunalbestyrelsen har pligt til at godkende og indgå kontrakt med enhver leverandør, der opfylder kommunalbestyrelsens pris- og kvalitetskrav. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde afvise at godkende og indgå kontrakt med en leverandør. Afvisningen skal kunne begrundes med tilsvarende forhold, som omhandlet i udbudsdirektivets artikel 45.

3.4.5. Fastsættelse af priskrav i godkendelsesmodellen

Det følger af servicelovens § 91, stk. 6, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte priskravene ud fra en kalkulation af de gennemsnitlige langsigtede omkostninger ved levering af personlig og praktisk hjælp i overensstemmelse med de stillede kvalitetskrav, når kommunalbestyrelsen anvender godkendelsesmodellen.

Ifølge § 14, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, skal kalkulation af kommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved den kommunale leverandørvirkosomhed af personlig og praktisk hjælp omfatte alle direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med levering af personlig og praktisk hjælp. Kalkulationen skal ske med udgangspunkt i det seneste afsluttede regnskabsår.

Ifølge bekendtgørelsens § 12, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen mindst én gang årligt fastsætte priskrav til leverandører af personlig og praktisk hjælp. Ifølge § 12, stk. 2, skal priskrav opgøres på baggrund af timeprisen for henholdsvis personlig og praktisk hjælp i hjemmet. Ifølge § 12, stk. 3, fastsættes priskrav for ydelser, der produceres uden for hjemmet, pr. ydelse.

Det følger af bekendtgørelsens § 13, at kommunalbestyrelsen som minimum skal fastsætte priskrav for personlig pleje i hverdagstimerne, personlig pleje på øvrige tider, madservice med udbringning til hjemmet, madservice uden udbringning til hjemmet samt øvrig praktisk hjælp.

I henhold til § 14, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010 skal valg af fordelingsnøgle i de tilfælde, hvor det er nødvendigt at anvende en fordelingsnøgle for andelen af omkostninger til en ydelseskategori, begrundes nærmere. Omkostninger, der er direkte henførbare til en bestemt ydelseskategori, kan ikke indgå i fordelingsnøgler.

Ifølge bekendtgørelsens § 14, stk. 5, må kommunalbestyrelsen kun indregne tilskud, som private leverandører kan opnå på tilsvarende vis i priskravet.

Det følger af servicelovens § 91, stk. 7, at fastsættelsen af priskravene kan fraviges, når fravigelsen er begrundet i forventede effektiviseringer i den kommunale leverandørvirksomhed eller ændringer i kommunens kvalitetsstandard, jf. servicelovens § 139. Kommunalbestyrelsen skal ifølge § 16, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, tage bevillingsmæssig stilling i forhold til det kommunale budget, hvis forventede effektiviseringer i den kommunale leverandørvirksomhed eller ændringer i kvalitetsstandard indgår ved fastsættelsen af priskravet.

Ifølge bekendtgørelsens § 16, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen i de tilfælde, hvor der ikke er en kommunal leverandørvirksomhed for de relevante ydelseskategorier, fastsætte priskravene som de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved den eller de private leverandørers levering af ydelserne.

Som led i udmøntningen af finanslovsaftalen for 2012 afskaffedes pr. 5. jan. 2012 kravet om, at kommunalbestyrelsens timeprisberegning skulle foretages på baggrund af registreringer om den faktisk leverede tid i forbindelse med udførelsen af hjælpen, jf. bekendtgørelse nr. 1397 af 21. december 2011 om forenkling af kommunalbestyrelsens prisberegning. Dermed kan kommunalbestyrelsen benytte det anslåede timeforbrug for perioden ved fastsættelsen af timeprisen.

3.4.6. Fastsættelse af priskrav som led i udbud indenfor godkendelsesmodellens rammer

Prisfastsættelsen kan ifølge § 91, stk. 7, 2. punkt, og stk. 8, fraviges, hvis en kommunalbestyrelse, der har valgt at bruge godkendelsesmodellen, vælger at gennemføre en udbudsforretning med henblik på at finde en privat hovedleverandør til ydelserne efter servicelovens § 83 i stedet for den kommunale leverandørvirksomhed. Efter udbudsforretningen fastsættes priskravet til de øvrige leverandører, som kommunalbestyrelsen skal indgå kontrakt med, til kommunens omkostninger ved kontrakten med den private leverandør, der har vundet udbuddet.

Det er en betingelse herfor, at den leverandør, der har vundet udbuddet, accepterer, at den kontrakt, der indgås efter udbuddet, danner grundlaget for kommunalbestyrelsens indgåelse af kontrakt med andre leverandører. Det er endvidere en betingelse, at kommunens kontrakt med den leverandør, der har vundet udbuddet, er offentlig.

3.4.7. Betaling og efterbetaling af leverandører

Det følger af § 19 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, at kommunalbestyrelsen skal betale alle godkendte leverandører af personlig og praktisk hjælp mv. i overensstemmelse med de offentliggjorte priskrav og de nærmere betingelser i kontrakten mellem kommunalbestyrelsen og den enkelte leverandør, og at kommunalbestyrelsen betaler for levering af ydelser efter et udbud i overensstemmelse med betingelserne i kontrakten mellem kommunalbestyrelsen og den enkelte leverandør.

Ifølge servicelovens § 91, stk. 9, har kommunalbestyrelsen pligt til at efterbetale private leverandører i de tilfælde, hvor det efterfølgende viser sig, at de fastsatte priskrav er lavere end de faktiske omkostninger ved levering af personlig og praktisk hjælp, når kommunalbestyrelsen benytter godkendelsesmodellen.

I forbindelse med kommunalbestyrelsens aflæggelse af årsregnskab skal der i henhold til § 14, stk. 6, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, ske opfølgning og kontrol af, om priskravet har været fastsat korrekt, herunder om eventuelt forventede effektiviseringer eller ændringer i kvalitetsstandard er gennemført.

Det følger videre af bekendtgørelsens § 20, stk. 2, at efterbetalingen skal ske senest to måneder efter, at kommunalbestyrelsen er blevet opmærksom på, at priskravet er lavere end leverandørvirksomhedens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved levering af personlig og praktisk hjælp. Efterbetalingen skal omfatte hele perioden, hvor priskravet har været fastsat for lavt. Kommunalbestyrelsen skal, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 7, justere priskravet for personlig og praktisk hjælp fremadrettet senest to måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem priskravet og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

3.4.8. Øvrige krav

Kommunalbestyrelsen skal, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, som led i offentliggørelsen elektronisk indberette de fastsatte kvalitets- og priskrav til leverandører af personlig og praktisk hjælp til Socialministeriet, der sørger for elektronisk offentliggørelse. Kommunalbestyrelsens kvalitets- og priskrav kan tidligst få virkning fra dagen for offentliggørelse af de indberettede oplysninger.

Endvidere skal kommunalbestyrelsen ifølge § 18, stk. 4, i bekendtgørelsen, foretage elektronisk indberetning til Socialministeriet, der sørger for elektronisk offentliggørelse, umiddelbart efter indgåelse af kontrakt med den enkelte leverandør.

Socialministeriet oprettede Fritvalgsdatabasen til brug herfor som led i implementeringen af frit valg af leverandør.

Det følger af bekendtgørelsens § 11, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om, hvorvidt kommunen skal op-

deles i distrikter. Foretager kommunalbestyrelsen distriktsopdeling, gælder det, på samme vis som for tilrettelæggelse af hjemmehjælp i hele kommunen, at kommunalbestyrelsen skal beslutte om godkendelsesmodellen, udbudsmodellen eller udbud indenfor godkendelsesmodellen skal finde anvendelse i det enkelte distrikt, ligesom at kommunalbestyrelsen skal fastsætte pris- og kvalitetskrav for det enkelte distrikt.

Ifølge § 21 i bekendtgørelsen, skal kommunalbestyrelsen foretage løbende registrering af indtægter og omkostninger ved den kommunale leverandørvirksomhed, og forestå en regnskabsmæssig redegørelse for de kommunale omkostninger ved den kommunale leverandørvirksomhed af personlig og praktisk hjælp, herunder eventuelle afvigelser i forhold til omkostningskalkulationen.

3.4.9. Om kommunalt tilskud og borgernes betaling for madservice efter servicelovens § 83

Ifølge § 12, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, træffer kommunalbestyrelsen beslutning om et fast tilskud til madservice. Tilskuddet kan ikke udgøre et højere beløb end prisen på det tilbud, modtageren har valgt, jf. bekendtgørelse om betaling for generelle tilbud og for tilbud om personlig og praktisk hjælp m.v.

Endvidere følger det af bekendtgørelsens § 19, stk. 3, at betaling for madservice skal ske i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 668 af 16. juni 2010 om betaling for generelle tilbud og for tilbud om personlig og praktisk hjælp m.v. og således, at modtageren betaler for en eventuel difference mellem kommunalbestyrelsens tilskud til madservice og prisen på det valgte tilbud.

Ifølge § 1, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 668 af 16. juni 2010 om betaling for generelle tilbud og for tilbud om personlig og praktisk hjælp m.v. efter servicelovens §§ 79, 83 og 84, jf. servicelovens § 161, stk. 4, skal modtagere af madservice efter servicelovens § 83, stk. 1, nr. 3, som er omfattet af frit valg af leverandør efter servicelovens §§ 91 og 92, tilbydes mindst ét dagligt måltid mad i form af en hovedret til maksimalt 48 kr. (2013-niveau) pr. måltid uanset borgerens valg blandt kommunens leverandører. Uanset hvilket andet tilbud om en hovedret end det kommunale tilbud til maksimalt 48 kr. (2013-niveau), som modtageren måtte vælge, betaler modtageren den valgte hovedrets pris fratrukket et eventuelt kommunalt tilskud.

3.5. Udbudsreglerne

Kommunalbestyrelsen er ved indgåelse af offentlige kontrakter om levering af personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83 forpligtet til at sikre udbudsreglernes overholdelse. Servicelovens §§ 91 og 92 fritager ikke kommunalbestyrelsen herfra, men pålægger supplerende kommunalbestyrelsen at anvende specifikke kontraktformer, når den indgår aftaler med leverandører af ydelser efter servicelovens § 83, jf. afsnit 3.4. om kontraktformerne udbuds- og godkendelsesmodellen efter servicelovens §§ 91 og 92.

Ved de gældende udbudsregler forstås EU's udbudsdirektiv (direktiv nr. 2004/18 EF) og den danske tilbudslov (lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007). Herudover gælder EUF-traktatens regler og principper, herunder principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet. Ligebehandlingsprincippet indebærer, at kommunerne ikke må forskelsbehandle tilbudsgiverne. Gennemsigtighedsprincippet indebærer, at der skal være gennemsigtighed omkring at en kontrakt vil komme i udbud, og gennemsigtighed i selve udbudsproceduren. At kommunerne skal overholde proportionalitetsprincippet indebærer blandt andet, at de ikke må opstille krav til leverandørerne, som går ud over, hvad der er nødvendigt og passende i forhold til det fastsatte mål.

Ordregivende myndigheder skal følge udbudsreglerne, når en kontrakt er at betegne som offentlig i udbudsdirektivets forstand. Ved offentlige kontrakter forstås, jf. udbudsdirektivets artikel 1, stk. 2, litra a, gensidigt bebyrdende aftaler, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivende myndigheder, og som vedrører blandt andet levering af tjenesteydelser.

Gensidigt bebyrdende aftaler kan tilrettelægges indenfor et spektrum af kontraktformer. Hvilke udbudsregler, der konkret finder anvendelse, afhænger af kontraktens genstand og størrelse.

Hjemmehjælpsydelserne personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83 er i udbudsdirektivets forstand tjenesteydelser, der er omfattet af bilag II B. Ved indgåelse af offentlige kontrakter om bilag II B-ydelser gælder for det første, at en myndighed, der indgår en kontrakt om bilag II B tjenesteydelser, der overstiger udbudsdirektivets tærskelværdi, skal overholde udbudsdirektivets artikel 23 om anvendelse af standarder i forhold til tekniske specifikationer mv.

For det andet er myndigheden forpligtet til at offentliggøre resultatet af kontraktindgåelsen til EU-tidende efter artikel 35, stk. 4.

Ordregivende myndigheder er ved indgåelse af offentlige kontrakter om bilag II B-ydelser underlagt EUF-Traktatens principper om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet i det omfang, at kontrakten skønnes at have en klar grænseoverskridende interesse, hvilket bl.a. afhænger af værdien af kontrakten og stedet hvor kontrakten skal udføres. Det indebærer blandt andet, at myndighederne for sådanne kontrakter med klar grænseoverskridende interesse skal sikre, at kontrakten forud for indgåelse har været udsat for en passende grad af offentlighed, hvilket bl.a. kan ske ved forudgående annoncering. Endvidere indebærer det, at myndighederne ikke må forskelsbehandle leverandørerne, jf. ligebehandlingsprincippet.

3.5.1. Klageadgang

3.5.1.1. Udbudsreglerne

Hvis der er grund til at tro, at EU's udbudsregler eller tilbudsloven ikke er overholdt, kan personer med retlig interesse og klageberettigede organisationer klage til Klagenævnet for Udbud. Klagenævnets kompetencer er fastlagt i lov om håndhævelse af udbudsreglerne mv., jf. lov nr. 492 af 12. maj 2010.

3.5.1.2. Konkurrenceloven

Ifølge konkurrencelovens § 11 b om konkurrenceforvridende støtte (bekendtgørelse af konkurrenceloven nr. 972 af 13. august 2010), kan Konkurrencerådet undersøge, hvorvidt en offentlig myndighed tilbyder private leverandører af ydelser, omfattet af frit valg, en afregningspris, der er fastsat i overensstemmelse med regler fastsat i anden lovgivning om frit valg. Rådet kan undersøge, om en offentlig myndigheds afregningspris over for en privat leverandør af ydelser omfattet af frit valg er fastsat i overensstemmelse med de gældende bestemmelser på området. Rådet kan påbyde myndigheder at ophøre med regelstridig praksis og anvende bestemte beregningsgrundlag, metoder og priser over for private leverandører samt efterbetale, hvis afregningsprisen er lavere eller skønnes lavere end den pris, som den offentlige myndighed skulle have anvendt efter de pågældende regler for frit valg.

3.6. Servicebevisordning

Kommunalbestyrelsen kan ifølge servicelovens § 94 b etablere en ordning, der giver borgere, der er visiteret til hjælp efter servicelovens § 83, mulighed for at vælge et servicebevis, som giver adgang til, at den pågældende borger selv ansætter en person eller indgår aftale med en virksomhed om at udføre opgaverne. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, hvilke ydelseskategorier efter servicelovens § 83, der skal omfattes af ordningen. Ifølge servicelovens § 94 b, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen dog i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen i form af et servicebevis.

En borger, der har valgt et servicebevis, og som vælger at lade en privatperson udføre hjælpen, er i henhold til servicelovens § 94 b, stk. 3, arbejdsgiver for denne. Den pågældende borger kan dog overdrage retten til at ansætte en person til at udføre opgaverne i henhold til servicebeviset til en nærtstående, en organisation eller en privat virksomhed, der herefter er arbejdsgiver for den privatperson, der udfører hjælpen.

Kommunalbestyrelsen har efter servicelovens § 94 b, stk. 4, pligt til at vejlede borgere, der har valgt et servicebevis, om mulige retlige konsekvenser forbundet med servicebevisordningen.

Reglerne for kommunalbestyrelsens beregning af servicebevisets værdi er reguleret i § 15 bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, jf. servicelovens § 94 b, stk. 5, om socialmini-

sterens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler herfor. Kommunalbestyrelsen fastsætter mindst én gang årligt servicebevisets værdi for hver af de ydelser, kommunalbestyrelsen tilbyder efter servicebevisordningen. Værdien af servicebeviset kan maksimalt udgøre et beløb, der svarer til den kommunale eller private hovedleverandørs faktiske omkostninger ved at levere samme ydelse efter servicelovens § 91. Har kommunalbestyrelsen valgt at benytte udbudsmodellen, benyttes den pris, som udbuddet af ydelsen er vundet til.

Servicebevisets værdi svarer dermed til alle direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med levering af personlig og praktisk hjælp. Kommunalbestyrelsen kan i beregningen af servicebevisets værdi dog vælge at fratække et beløb svarende til den kommunale eller den private hovedleverandørs indirekte omkostninger, der ikke har relevans for hjælp leveret efter denne ordning. Det vil sige indirekte omkostninger som fx husleje og IT, som ikke er en forudsætning for at kunne levere hjælp efter denne ordning.

Borgeren modtager i forbindelse med et servicebevis ikke kontante midler, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 4. I de tilfælde, hvor borgeren ansætter en privatperson til at udføre hjælpen, har kommunalbestyrelsen på almindelig vis ansvaret for at varetage de administrative opgaver forbundet hermed. Det er opgaver som lønudbetaling, indberetning af skat, indbetaling af feriepenge, indbetaling til ATP, indbetaling til den private barselsudligningsfond, tegning af og betaling for arbejdsskadeforsikring og udbetaling af løn under sygdom m.v. Hvis borgeren ansætter en virksomhed til at levere hjælpen, varetager virksomheden de administrative opgaver for sine egne ansatte.

Endvidere fremgår det af § 15, stk. 5, at vælger modtageren af et servicebevis at uddelegere arbejdsgiveropgaven til en privatperson, en organisation eller privat virksomhed, skal borgeren selv afholde eventuelle omkostninger hertil. Omkostninger forbundet med arbejdsgiveropgaven i henhold til servicebeviset, herunder udfærdigelse af kontrakter, er indeholdt i servicebevisets værdi.

Lovligheden af fastsættelsen af værdien af et servicebevis kan efterprøves af tilsynet med kommunerne i statsforvaltningerne efter § 48 i lov om kommunernes styrelse.

3.6.1. Revision af servicelovens § 94 b om servicebevisordningen

Det fremgår af lov nr. 314 af 28. april 2009 om markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp § 2, stk. 2, i ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelsen, at »socialministeren senest i folketingsåret 2012-13 fremsætter forslag til revision af § 94 b som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5.«.

Der er på den baggrund udført lovrevision og foretaget en evaluering af servicebevisordningen, jf. afsnit 3.6.2.

3.6.2. Evaluering af servicebevisordningen efter servicelovens § 94 b

Som led i vedtagelsen af L 113, forslag til lov om ændring af lov om social service, vedtaget som lov nr. 314 af 28. april 2009 (markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp), vedtog Folketinget at socialministeren senest i folketingsåret 2012-13 fremsætter forslag til revision af servicelovens § 94 b.

Det fremgår af bemærkningerne til L 113, at »Der er foretaget ligestillingsmæssig vurdering for den del af lovforslaget, der vedrører indførelse af servicebevis til personlig og praktisk hjælp. Der har ikke kunnet konstateres dokumenterbare ligestillingsmæssige konsekvenser, men da datagrundlaget er spinkelt vil evt. ligestillingsmæssige konsekvenser indgå som en del af evalueringen forud for revision af denne bestemmelse, jf. § 2, stk. 2.«

Det fremgår af lovbemærkningerne til L 113, at servicebevisordningen blev indført med det formål at styrke borgernes frie valg: »Ved at give kommunerne mulighed for at tilbyde borgere, der er visiteret til hjælp efter servicelovens § 83, et servicebevis, får borgeren en større valgfrihed og indflydelse i forhold til tilrettelæggelsen af den personlige og praktiske hjælp.«

Social- og integrationsministeren har fået en evaluering af servicebevisordningen udført, der er offentliggjort d. 13. september 2012. Evalueringen har sammenfattende vist, at femoghalvfems kommuner pr. marts 2012 ikke har indført servicebevisordningen. Heraf har tre kommuner – Ringkøbing-Skjern Kommune, Norddjurs Kommune og Horsens Kommune – i en kortere periode haft indført servicebevisordningen. Der er således pr. marts 2012 tre kommuner (Frederiksberg Kommune, Fredericia Kommune og Halsnæs Kommune), der har indført servicebevisordningen, og af disse tre kommuner, er der én kommune – Frederiksberg Kommune - hvor der er borgere, som har valgt at benytte servicebevisordningen.

I Frederiksberg Kommune er servicebevisordningen indført på ydelsen »indkøb« 1 og der er pr. marts 2012 251 borgere, som benytter servicebevisordningen.

De tre kommuner, der har tilvalgt ordningen, begrundet primært tilvalget med, at borgernes valgfrihed øges.

De femoghalvfems kommuner har primært fravalgt ordningen, idet de vurderer at indførelse og løbende anvendelse af servicebevisordningen vil være forbundet med høje administrative omkostninger (28 pct. af kommunerne begrundet fravalget af servicebevisordningen hermed). Dertil vurderer kommunerne, at borgerne har nok tilbud om valgfrihed i form af ordningen i servicelovens §§ 91 og 92 om frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp og madservice (26 pct. af kommunerne begrundet fravalget af servicebevisordningen hermed).

17 pct. af kommunerne frygter øget bureaukrati, i 12 pct. af kommunerne har der ikke været politisk interesse for ordningen, mens det i 5 pct. af kommunerne har været afgørende, at ordningen ikke er lovpligtig. I 4 pct. af kommunerne afventes andre kommuners erfaringer med indførelse af ordningen, og i 3 pct. af kommunerne vurderes det, at de borgere, der er omfattet af ordningen, i overvejende grad er for »svage« til at kunne varetage opgaven som arbejdsgiver.

Til brug for evalueringen blev der tilfældigt udvalgt ti borgere blandt de af Frederiksberg Kommunes 251 borgere, som benytter ordningen. I forhold til fordelingen af valgte leverandørtyper, er 20 pct. af leverandørerne pårørende, mens 80 pct. af leverandørerne er virksomheder. 20 pct. af borgerne i ordningen varetager således et arbejdsgiveransvar. I Frederiksberg Kommune har 17 pct. af alle borgere, som er visiteret til indkøb, valgt servicebevisordningen. De øvrige 83 pct. har valgt en leverandør i ordningen om frit valg af leverandør efter servicelovens §§ 91 og 92.

De ti borgere har angivet, at valget af servicebevisordningen er sket på baggrund af borgernes utilfredshed med de af kommunen godkendte leverandører under den lovpligtige ordning for frit valg af leverandør, eller på baggrund af, at borgerne fandt udvalget af leverandører for begrænset. Derudover oplever borgerne at have fået en mere fleksibel ordning, og at de får de ydelser fra leverandøren, som de beder om. Endelig tilkendegiver 33 pct. af borgerne henholdsvis, at »Det vil være en mærkbar forringelse«, - »Mindre forringelse«, - »ingen forringelse«, hvis servicebevisordningen afskaffes.

Fælles for de interviewede borgere er, at de oplever at have fået en mere fleksibel indkøbsordning end ordningen med kommunens fritvalgsleverandør. Flexibiliteten gør sig gældende på forskellige måder hos borgerne. Hos borgere med en mindre indkomst lægges der vægt på muligheden for at købe billigere varer i discountbutikker, som ikke indgår i rækken af kommunens fritvalgsleverandører. Hos andre borgere er det muligheden for et større udvalg af varer, der tæller dem.

For alle gælder dog at servicebevisordningen har givet dem en tidsmæssig fleksibilitet, uanset om de har ansat en pårørende til at købe ind for dem, eller de har en aftale hos et supermarked.

Evalueringen har også haft til formål at afdække eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser af servicebevisordningen. Det har på baggrund af det lille datagrundlag ikke været muligt at konstatere dokumenterbare ligestillingsmæssige konsekvenser.

Det kan oplyses, at der i Frederiksberg Kommune er 218 kvinder og 33 mænd, som har valgt servicebevisordningen. Det svarer til en fordeling på ca. 87 pct. kvinder og 13 pct. mænd. I 2011 var fordelingen mellem mænd og kvinder, der modtog varig hjemmehjælp i Frederiksberg Kommune, 25 pct. mænd og 75 pct. kvinder.

4. Forslagets indhold

4.1 Indledning

Det foreslås at ophæve servicelovens regler om kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af borgernes frie valg af leverandør af hjemmehjælp efter lovens § 92 og bestemmelserne herom, der regulerer det frie valg i bekendtgørelse nr. 299 af 25. marts 2010, jf. servicelovens § 92, stk. 4 og 6.

Det foreslås videre at servicelovens § 91 ændres således, at der indføres et lovkrav om, at kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for, at modtagere af personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83 kan vælge mellem to eller flere leverandører af denne hjælp, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal opfylde denne forpligtelse ved den foreslåede § 91, stk. 2, og dermed som minimum ved at:

- 1) indgå kontrakt med to eller flere leverandører, eller
- 2) tilbyde modtagerne et fritvalsbevis.

Fritvalsbeviset skal give borgere, der er visiteret til hjælp efter servicelovens § 83, adgang til, at den pågældende borger selv udvælger og indgår aftale med en cvr-registreret virksomhed om hjælpens udførelse.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at anvende begge ordninger, jf. stk. 2, nr. 1 og 2, samtidig. Formålet er at understøtte fleksibiliteten i den kommunale tilrettelæggelse af hjemmehjælpen og det frie valg på baggrund af lokale forhold og borgernes behov.

4.2. Når kommunalbestyrelsen indgår kontrakt med to eller flere leverandører, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, i serviceloven

Med forslaget om ændringen af servicelovens § 91 og ophævelse af servicelovens § 92, foreslås det, at det alene er udbudsdirektivet, tilbudsloven og EUF-traktatens principper (udbudsreglerne), der skal gælde på området, og serviceloven vil ikke længere indeholde betingelser for kommunalbestyrelsens udvælgelse af leverandører af hjemmehjælp efter servicelovens § 83. Dermed øges kommunalbestyrelsens frihedsgrader i forhold til valg af leverandør.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 91 og ophævelse af servicelovens § 92, ændrer ikke ved den måde udbudsreglerne tidligere har forpligtet og fremadrettet vil forpligte kommunalbestyrelsen. Det betyder, at kommunalbestyrelsen også fremadrettet skal sikre udbudsreglernes overholdelse, når den indgår en offentlig kontrakt om levering af ydelser efter servicelovens § 83 omfattet af udbudsreglerne.

For det første gælder ved indgåelse af offentlige kontrakter om ydelser efter servicelovens § 83 en forpligtelse til at følge enkelte bestemmelser i EU's udbudsdirektiv, når kontraktens værdi svarer til eller overstiger de gældende tærskelværdier i udbudsdirektivet. I henhold til udbudsdirektivet skal ordregivere overholde reglerne om tekniske specifikati-

oner i udbudsdirektivets artikel 23 samt offentliggøre en bekendtgørelse om indgåelse af kontrakt i overensstemmelse med artikel 35, stk. 4.

For det andet er kommunerne underlagt EUF-traktatens principper om ligebehandling og gennemsigtighed i det omfang, at kontrakten skønnes at have en klar grænseoverskridende interesse. Det indebærer bl.a., at kommunerne for sådanne kontrakter med klar grænseoverskridende interesse skal sikre, at kontrakten forud for indgåelse har været udsat for en passende grad af offentlighed. Endvidere indebærer det, at kommunerne ikke må forskelsbehandle leverandørerne.

Den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, indebærer, at kommunalbestyrelsen fortsat kan anvende de godkendelsesordninger, som eksisterer i dag, til udvælgelse af de leverandører, som borgerne kan vælge imellem. Udbudsreglerne er således ikke til hinder for, at kommunalbestyrelsen anvender en model, hvor den godkender alle leverandører, der lever op til bestemte pris- og kvalitetskrav, og som borgerne frit kan vælge imellem til udførelse af ydelser efter servicelovens § 83. Det betyder, at kommunalbestyrelsen også fremover kan anvende godkendelsesordninger, når den skaber grundlag for borgernes frie valg af leverandør efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, jf. den foreslåede § 91, stk. 1.

Det betyder endvidere, at de allerede indgåede kontrakter, der er indgået mellem kommunalbestyrelsen og de private leverandører, fortsætter i henhold til kontraktens indhold efter lovens ikrafttræden, idet kontrakterne fortsat lever op til de generelle udbudsregler.

Der henvises endvidere til afsnit 3.5. under gældende ret.

4.2.1. Klageadgang

Ved ophævelse af særreglerne i servicelovens §§ 91 og 92 vil Konkurrencerådet ikke længere have kompetence til at udstede påbud efter konkurrencelovens § 11 b, idet den foreslåede § 91 ikke længere vil fastsætte regler for beregning og efterregulering af kommunalbestyrelsens afregningspris til leverandører af hjemmehjælp efter servicelovens § 83. Konkurrencerådet vil fortsat have kompetence til at udstede påbud efter konkurrencelovens § 11b overfor afregningspriser, der er fastsat i henhold til de nugældende regler i serviceloven. Der henvises til afsnit 3.5.1. om gældende ret.

Hvis der er grund til at tro, at EU's udbudsregler eller tilbudsloven ikke er overholdt, kan personer med retlig interesse og klageberettigede organisationer klage til Klagenævnet for Udbud. Klagenævnets kompetencer er fastlagt i lov om håndhævelse af udbudsreglerne mv., jf. lov nr. 492 af 12. maj 2010.

Erhvervs- og Vækstministeriet samt Konkurrencerådet vil fortsat have kompetence til at udstede påbud efter statsstøttereglerne i henholdsvis EUF-traktatens art. 107 og konkurrencelovens § 11 a. I medfør af statsstøttereglerne, må kommunerne som udgangspunkt ikke yde offentlig støtte til

kommunale leverandører via eksempelvis en højere afregningspris end den, der ydes til private leverandører.

4.3. Når kommunalbestyrelsen tilbyder borgerne et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, i serviceloven

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal kunne tilbyde borgere, der er visiteret til hjælp efter servicelovens § 83, og som har ret til frit valg af leverandør, jf. den foreslåede § 91, stk. 1, et fritvalgsbevis. Med fritvalgsbeviset kan borgerne udvælge og indgå aftale med en privat leverandør om udførelse af den hjælp, som borgerne er visiteret til af kommunalbestyrelsen.

Det foreslås endvidere, at den private leverandør, som borgerne kan antage, skal være en cvr-registreret virksomhed. Borgerne vil således - til forskel fra den nugældende servicebevisordning i servicelovens § 94 b - ikke længere kunne vælge en privat person til at udføre hjælpen, eksempelvis en nabo eller en pårørende. Dermed vil borgerne ikke have et arbejdsgiveransvar forbundet med ordningen.

Det betyder samtidig, at kommunalbestyrelsen ikke længere skal påtage sig de administrative opgaver, der er forbundet med borgernes varetagelse af arbejdsgiveransvaret, såsom udbetaling af løn, skat, indbetaling af feriepenge, indbetaling til ATP, indbetaling til den private barselsudligningsfond, tegning af og betaling for arbejdsskadeforsikring og udbetaling af løn under sygdom.

Formålet er at lette kommunalbestyrelsens administrative opgaver i forbindelse med ordningen, samtidig med, at borgerne fortsat har en mulighed for selv at udvælge og antage en leverandør. Samtidig forventes det, at risiko for misbrug af ordningen minimaliseres.

Når borgeren ikke har et arbejdsgiveransvar, vil borgeren heller ikke kunne ifalde straf i henhold til arbejdsmiljølovgivningen i egenskab af arbejdsgiver. Efter arbejdsmiljøloven har leverandøren som arbejdsgiver pligt til at sørge for, at arbejdsmiljøet for det udførende personale er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Denne pligt gælder også, når arbejdet udføres i private hjem.

Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen efter servicelovens § 83 via fritvalgsbeviset, hvis det vurderes, at den pågældende ikke vil være i stand til at håndtere fritvalgsbeviset. Det kan eksempelvis være tilfældet i forhold til borgere med demens, udtalt svækkelse o.a. I sådanne tilfælde skal den kommunale myndighed give borgeren en skriftlig begrundet afgørelse herom. Dermed foreslås indholdet i den nugældende § 94 b, stk. 2, i servicelovens videreført.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen kan fratage borgere retten til at modtage hjælpen via fritvalgsbeviset, hvis borgeren efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke har vist sig i stand til at administrere ordningen, eksempelvis

hvis en borger gentagne gange har anmodet kommunen om levering af erstatningshjælp, eller hvis den leverede hjælp ikke er i overensstemmelse med afgørelsen om hjælp. I sådanne tilfælde skal den kommunale myndighed give borgeren en skriftlig begrundet afgørelse herom. Indholdet i den nugældende § 94 b, stk. 2, i serviceloven foreslås dermed videreført.

I de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen vurderer, at en borger ikke kan benytte et fritvalgsbevis, har borgeren krav på at få hjælpen i form af et kommunalt tilrettelagt tilbud om hjemmehjælp, idet kommunalbestyrelsen har forsyningsansvaret.

Kommunalbestyrelsen kan skabe grundlag for, at modtagerne af hjælp efter servicelovens § 83 kan vælge mellem to eller flere leverandører af denne hjælp, jf. den foreslåede § 91, stk. 1, ved at kombinere den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, om overholdelse af gældende udbudsregler og nr. 2, om et fritvalgsbevis, således at modtagerne tilbydes et fritvalgsbevis samtidig med, at hjælpen eksempelvis udbydes. Vælger kommunalbestyrelsen at tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis samtidig med, at hjælpen udbydes, bliver den leverandør, der vinder udbuddet prissættende for fritvalgsbeviset. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse en udbudsretlig pligt til at sikre, at udbudsmaterialet indeholder oplysning om, at der i kraft af fritvalgsbeviset vil være andre leverandører om opgaven, som bliver afregnet til samme pris. Der bliver hermed offentliggjort om den prissættende leverandørs pris.

Der henvises til afsnit nr. 1 i de specielle bemærkninger om de foreslåede regler for beregningsgrundlaget og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.

4.3.1. Om tilsyn og opfølgning på hjælpens udførelse, og om kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83

Der ændres med dette lovforslag ikke på kommunalbestyrelsens tilsyns- og opfølgningsforpligtelser i forhold til hjælpen til borgerne, der ydes efter servicelovens § 83, og pligt til at udarbejde og offentliggøre kvalitetsstandarder for denne hjælp, jf. afsnit 3.1., 3.2. og 3.3. om gældende ret.

Kommunalbestyrelsen skal således fortsat opfylde forpligtelserne i servicelovens §§ 148 og 151 og retssikkerhedslovens §§ 15 og 16 om at føre tilsyn med hjælpens udførelse, og følge op på, om borgerne får den hjælp, der er truffet afgørelse om efter servicelovens § 83, og om hjælpen opfylder borgernes aktuelle behov, uanset om det er den kommunale leverandør, der udfører hjælpen eller om kommunalbestyrelsen har overladt opgaven til en privat leverandør, eller om borgerne får hjælpen udført via fritvalgsbeviset.

Kommunalbestyrelsen skal fortsat sikre, at tilbuddene om hjælp løbende tilpasses borgernes behov, jf. servicelovens § 88, stk. 2, og at den tildelte hjælp efter § 83 leveres inden for en rimelig frist, hvis leverandøren ikke kan overholde de aftaler, der i forbindelse med afgørelsen efter servicelovens

§ 88, stk. 1, er indgået om levering af hjælpen, jf. servicelovens § 90.

Som det fremgår af afsnit 4.3.2. om en bemyndigelse til social- og integrationsministeren, foreslås det, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille krav om, at leverandøren i henhold til § 91, stk. 2, nr. 1 og 2, skal informere den kommunale myndighed om ændringer i modtagernes behov for hjælp samt om, hvordan denne information fra leverandøren skal formidles. Det skal understøtte kommunalbestyrelsens opgave med at føre tilsyn med hjælpen udførelse, og følge op på, om borgerne får den hjælp, der er truffet afgørelse om efter servicelovens § 83.

Kommunalbestyrelsen skal fortsat mindst én gang årligt udarbejde og offentliggøre kvalitetsstandarder for hjælpen efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139, og beskrivelsen af indholdet, omfanget og udførelsen af hjælpen skal være præcis og danne grundlag for, at der sikres sammenhæng mellem serviceniveau, de afsatte ressourcer, afgørelserne samt leveringen af hjælpen.

Som det fremgår af afsnit 4.3.2. om en bemyndigelse til social- og integrationsministeren, foreslås det, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille kvalitetskrav til den leverandør, som borgerne måtte vælge via fritvalgsbeviset. Det foreslås, at kvalitetskravene skal afspejle kommunalbestyrelsens kvalitetsstandarder for indholdet og levering af hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139. Kommunalbestyrelsen skal stille de samme kvalitetskrav til leverandørerne i de foreslåede ordninger efter § 91, stk. 2, nr. 1 og 2. Det skal sikre ensartede kvalitetskrav i forhold til udførelsen af hjælpen til borgerne, og at der ikke sker forskelsbehandling af leverandørerne. Kvalitetskravene skal være saglige og konkrete, og må ikke være konkurrenceforvridende.

Kommunalbestyrelsen skal fortsat udarbejde og offentliggøre en tilsynspolitik for tilbud efter servicelovens § 83, der er omfattet af reglerne om frit valg af leverandør, jf. servicelovens § 151 c. Tilsynspolitikken skal indeholde kommunens procedure for udførelsen af tilsyn med disse tilbud og for opfølgning på tilsynet. Endvidere omfatter tilsynsopgaven de leverandører, der udfører opgaverne efter servicelovens § 83 for kommunalbestyrelsen, der er omfattet af reglerne om frit valg af leverandør. Kommunalbestyrelsen skal følge op på tilsynspolitikken én gang årligt i tilslutning til beslutninger om kommunernes kvalitetsstandarder.

4.3.2. Om en bemyndigelse til social- og integrationsministeren

Det foreslås, at der i servicelovens § 91, stk. 6, indføres en bemyndigelse til social- og integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, og regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.

For så vidt angår det førstnævnte forhold foreslås det, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille krav om, at leve-

randøren i henhold til § 91, stk. 2, nr. 1 og 2, skal informere den kommunale myndighed om ændringer i modtagernes behov for hjælp samt om, hvordan denne information fra leverandøren skal formidles.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille kvalitetskrav til den leverandør, som borgerne måtte vælge via fritvalgsbeviset. Det foreslås, at kvalitetskravene skal afspejle kommunalbestyrelsens kvalitetsstandarder for indholdet og levering af hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139. Der henvises til afsnit 3.3. om kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83 under gældende ret.

Kommunalbestyrelsen skal stille de samme kvalitetskrav til leverandørerne i de foreslåede ordninger efter § 91, stk. 2, nr. 1 og 2. Det skal sikre ensartede kvalitetskrav i forhold til udførelsen af hjælpen til borgerne, og at der ikke sker forskelsbehandling af leverandørerne. Kvalitetskravene skal være saglige og konkrete, og må ikke være konkurrenceforvridende.

Det førstnævnte forhold i den foreslåede bemyndigelse til social- og integrationsministeren angår endvidere den situation, hvor kommunalbestyrelsen efter en periode ikke lykkes med at skabe frit valg mellem minimum to leverandører, når kommunalbestyrelsen har valgt at skabe grundlag for borgernes frie valg via udbudsreglerne, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1. Da kommunalbestyrelsen som hovedregel har pligt til at skabe grundlag for, at borgerne kan vælge mellem to eller flere leverandører, skal borgerne tilbydes et fritvalgsbevis for den eller de ydelser, hvor det efterfølgende viser sig ikke at kunne lade sig gøre at skaffe leverandører via udbudsreglerne. Hovedreglen er således, at det i udgangspunktet er kommunalbestyrelsen, der beslutter, om den vil tilbyde borgerne et fritvalgsbevis eller selv vil indgå kontrakt med to eller flere leverandører. Borgernes retskrav på at kunne anmode kommunalbestyrelsen om et fritvalgsbevis indtræder udelukkende i det tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke lykkes med at skabe grundlag for borgernes frie valg af leverandør efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1.

Bemyndigelsen vil blive udmøntet således, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler for, hvornår borgerens krav på et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2 vil kunne indtræde.

Det foreslås videre, at social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om varslingsperiodens længde, hvis kommunalbestyrelsen benytter sin ret til at opsiges borgernes fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, hvorved kommunalbestyrelsen træffer beslutning om hvordan forpligtelsen til at skabe grundlag for borgernes frie valg i den foreslåede § 91, stk. 1, skal opfyldes.

Det foreslås videre, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.

Der henvises til lovforslagets specielle bemærkninger for en uddybelse af de principper, der foreslås at kunne indgå heri.

4.3.3. Klageadgang

Der gælder den almindelige klageadgang for kommunalbestyrelsens afgørelser på det sociale område. Klager over afslag på anmodning om et fritvalgsbevis kan ligeledes, jf. servicelovens § 166, indbringes for Det Sociale Nævn, der behandler klagen.

Henvendelser om fritvalgsbevisets værdi rettes til kommunalbestyrelsen. Lovligheden af fastsættelsen af værdien af et fritvalgsbevis kan efterprøves af tilsynet med kommunerne i statsforvaltningerne efter § 48 i lov om kommunernes styrelse.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan efter konkurrence-lovens § 11 b behandle sager om, hvorvidt fritvalgsbevisets værdi er fastsat i overensstemmelse med reglerne i service-loven.

4.4. Om vejledning af borgerne

Med den foreslåede § 91, stk. 4, forpligtes kommunalbestyrelsen til at vejlede de borgere, der modtager et fritvalgsbevis efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, om ordningen. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal vejlede borgerne om at sørge for, at aftalegrundlaget med den leverandør, som borgerne måtte vælge at antage, afspejler den afgørelse, som kommunalbestyrelsen har truffet om hjælpen, og den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi. Formålet er, at den kontraktlige aftale med leverandøren er tilstrækkelig til at sikre, at den hjælp, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, kan opfyldes inden for det aftalte.

5. Afgrænsning af målgruppen for frit valg af leverandør

Det foreslås, at henvisningen til servicelovens § 91 opretholdes i servicelovens § 93, stk. 1, således at den foreslåede § 91 ikke omfatter beboere i plejeboliger, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, lejere og beboere i friplejeboliger, der er omfattet af lov om friplejeboliger samt beboere i tilsvarende boligenheder. Denne afgrænsning af målgruppen indførtes med indførelsen af frit valg af leverandør per 1. januar 2003.

Afgrænsningen foreslås – som hidtil – på baggrund af, at beboere i disse boligformer vurderes at have særlige plejehov, der bedst varetages ved en samlet, koordineret og fleksibel indsats. Det betyder, at driften af plejeboliger og lignende boligenheder med udvidede plejefunktioner tilknyttet stiller særlige udfordringer til tilrettelæggelse af hjælpen, hvorfor denne gruppe af modtagere ikke er omfattet af muligheden for at vælge et servicebevis.

Det skal bemærkes, at hverken servicelovens nugældende regler eller den foreslåede § 91 i servicelovens er til hinder for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at tilbyde denne målgruppe de samme vilkår for frit valg af leverandør, som

det gælder for de borgere, der er omfattet af retten til frit valg af leverandør.

6. Servicebevisordningen, jf. servicelovens § 94 b, foreslås ophævet

Regeringen foreslår at forenkle reglerne om frit valg af leverandør ved at give kommunalbestyrelsen friere rammer og reducere kommunalbestyrelsens administrative omkostninger ved tilrettelæggelsen af det frie valg. Regeringen foreslår på den baggrund at ophæve servicelovens § 94 b om servicebevisordningen.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal kunne tilbyde borgerne frit valg med et fritvalgsbevis som alternativ til kommunal konkurrenceudsættelse af hjemmehjælpen, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2 i serviceloven.

Ordningen om et fritvalgsbevis tager afsæt i servicelovens § 94 b. Det foreslås dog, at ordningen justeres således, at borgerne udelukkende har mulighed for at antage en cvr-registreret virksomhed. Dermed vil borgerne ikke længere kunne ansætte en privat person, eksempelvis en nabo eller pårørende, til at udføre hjælpen. Formålet er, at borgerne ikke skal kunne påtage sig et arbejdsgiveransvar, der påfører kommunalbestyrelsen en række administrative opgaver og omkostninger i forbindelse hermed, særligt i forbindelse med lønadministration.

Forslaget skal imødesee borgernes præferencer for selv at kunne udvælge og antage en leverandør, og øge borgernes selvbestemmelse i dagligdagen. Forslaget skal endvidere udvide kommunalbestyrelsens muligheder for at tilrettelægge det frie valg på baggrund af lokale forhold og borgernes behov.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner

Lovforslaget vil have positive administrative konsekvenser for staten, idet Fritvalgsdatabasen, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at indberette deres pris og kvalitetskrav og kontrakter til, vil blive nedlagt. Databasen administreres af Socialstyrelsen under Social- og Integrationsministeriet. Nedlæggelsen af Fritvalgsdatabasen medfører en årlig besparelse på 400.000 kr.

Lovforslaget indgår som et element i regeringens økonomiaftale med KL for 2013 om regelforenkling og frigørelse af ressourcer til borgernær service i kommunerne. Lovforslaget vurderes samlet set at udgøre en administrativ lettelse for kommunerne, og forslaget forventes at frigøre 132 mio. kr. årligt i kommunerne, første gang i 2013, til borgernær service.

Lovforslagets del om, at servicelovens særregler for kommunalbestyrelsens konkurrenceudsættelse i forbindelse med etablering af borgernes frie valg af leverandør ophæves, betyder, at kommunalbestyrelsen får friere rammer og bedre muligheder for at opnå omkostningseffektive løsninger i ældreplejen.

Lovforslagets del om fritvalgsbeviser giver kommunalbestyrelsen mere frihed til at tilrettelægge borgerens frie leverandørvalg, og mulighed for at give borgerne større indflydelse på tilrettelæggelsen og udførelsen af hjælpen. Samtidig vil kommunalbestyrelsen ikke skulle konkurrenceudsætte hjemmehjælpen, når borgerne modtager et fritvalgsbevis. Borgers pligt til at vælge en cvr-registreret leverandør vil desuden betyde, at borgeren ikke længere vil have et arbejdsgiveransvar forbundet med fritvalgsbeviset, og at kommunalbestyrelsen dermed ikke længere skal påtage sig administrative opgaver forbundet hermed.

Lovforslaget forventes på den baggrund at have positive økonomiske konsekvenser for kommunerne. De økonomiske konsekvenser er forhandlet med de kommunale parter.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for regionerne.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Det forventes, at markedspotentialet på hjemmehjælpsområdet styrkes for erhvervslivet som følge af, at kommunalbestyrelsen får lettere ved at konkurrenceudsætte hjemmehjælpen og indgå aftaler med private leverandører om levering heraf. Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige administrative konsekvenser for erhvervslivet.

9. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

10. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

13. Sammenfattende skema med vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Mindreudgifter på 132 mio. kr. i 2013 og frem. Nedlæggelsen af Fritvalgsdatabasen medfører en årlig besparelse på 400.000 kr.	Ingen.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Den foreslåede ændring af § 91 og ophævelse af servicelovens § 92 vurderes at medføre, at kommunerne vil have færre tilbageværende administrative opgaver, der skal overholdes i forbindelse med konkurrenceudsættelse.	Ingen.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Det forventes, at markedspotentialet for hjemmehjælpsområdet styrkes som følge af, at kommunalbestyrelsen kan konkurrenceudsætte området sammen med andre driftsområder, og indhente større, mere omkostningseffektive tilbud. Der til kan der opstå nye muligheder for private leverandører i det omfang, at kom-	Ingen.

11. Forholdet til EU-retten

Fritvalgsbeviset har karakter af en naturalydelse ved sygdom i EU-rettens forstand og er således omfattet af EU-forordning 883/04 om koordination af social sikring. Det betyder, at personer fra andre EU-lande på samme måde som danskere har ret til at få udstedt et fritvalgsbevis i det omfang betingelserne i øvrigt er opfyldt. Omvendt kan ydelsen ikke eksporteres til andre EU-lande.

Lovforslaget indeholder EU-retlige aspekter, idet en ydelse i form af et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 92, stk. 2, nr. 2, er omfattet af EU-forordning 883/04 om koordination af social sikring.

12. Hørte organisationer

Lovforslaget har været sendt i høring hos Alzheimerforeningen, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Ældreråd, De Samvirkende Menighedsplejer, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Ergoterapeutforeningen, Foreningen af Kliniske Diætister, Foreningen af offentligt ansatte, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kost & Ernæringsforbundet, Kristelig Arbejdsgiverforening, OSI, Pårørendegruppen for svage ældre, Rådet for frivilligt socialt arbejde, Socialpædagogernes Landsforbund, Ældreforum, Ældremobiliseringen og Ældresagen.

	kommunalbestyrelsen tilbyder hjemme-hjælpsmodtagerne et fritvalgsbevis.	
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder EU-retlige aspekter, idet en ydelse i form af et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 92, stk. 2, nr. 2, er omfattet af EU-forordning 883/04 om koordination af social sikring.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Med den foreslåede § 91, stk. 1, i serviceloven forpligtes kommunalbestyrelsen til at skabe grundlag for, at borgerne, der er visiteret til personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83, har frit valg af leverandør, og at modtagerne kan vælge mellem to eller flere leverandører af denne hjælp, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal.

Med den foreslåede § 91, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen opfylde forpligtelsen i stk. 1 ved som minimum enten at indgå kontrakt med to eller flere leverandører, jf. nr. 1, eller ved at tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis, jf. nr. 2. Fritvalgsbeviset giver borgere, der er visiteret til hjælp efter servicelovens § 83, adgang til, at den pågældende borger selv indgår aftale med en cvr-registreret virksomhed om hjælpens udførelse, jf. dog den foreslåede § 91, stk. 3, om, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen. Der henvises til nedenstående afsnit herom.

Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen kan anvende begge ordninger samtidig. Det har til formål at styrke fleksibiliteten i kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af det frie valg. Eksempelvis kan kommunalbestyrelsen beslutte at udbyde rengøringsydelsen efter udbudsreglerne, og at tilbyde borgerne et fritvalgsbevis til brug for hjælp til indkøb af dagligvare, hvormed borgerne selv kan vælge, hvor dagligvarerne skal udbringes fra, og dermed hvor de vil indkøbe dagligvarerne.

Vælger kommunalbestyrelsen at tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis samtidig med, at hjælpen udbydes, bliver den leverandør, der vinder udbuddet prissættende for fritvalgsbeviset. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse en udbudsretlig pligt til at sikre, at udbudsmaterialet indeholder oplysning om, at der i kraft af fritvalgsbeviset vil være andre leverandører om opgaven, som bliver afregnet til samme pris. Der bliver hermed offentlighed om den prissættende leverandørs pris.

Det er regeringens forventning, at kommunalbestyrelsen derved i højere grad end i dag kan tilrettelægge hjemme-

hjælpen og det frie valg på baggrund af særlige lokale forhold samt efter borgernes behov, og at det vil øge borgernes selvbestemmelse i hverdagen.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal oplyse borgerne om, hvilke leverandører kommunalbestyrelsen har godkendt efter § 91, stk. 2, nr. 1, således at borgerne kan benytte det frie valg. Det kan eksempelvis ske på kommunens egen hjemmeside.

Det er op til borgeren at beslutte, om denne vil foretage merkøb eller tilkøb hos den private leverandør, udover den behovsbestemte ydelse, som borgeren er visiteret til.

(§ 91, stk. 2, nr. 1)

Med den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, i serviceloven, skal kommunalbestyrelsen overholde udbudsreglerne, hvis den vælger at skabe grundlag for borgernes frie valg ved at indgå offentlige kontrakter. Udbudsreglerne finder anvendelse på offentlige kontrakter, der indgås mellem en ordregivende myndighed og en leverandør. Med offentlig kontrakt forstås en gensidig bebyrdende aftale, hvor ordregiver over for en leverandør indvilliger i at betale et aftalt vederlag mod at modtage en bestemt ydelse.

Kommunalbestyrelsen kan eksempelvis tilrettelægge borgernes frie valg af leverandør, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, ved en udbuds- eller en godkendelsesordning, hvis nærmere udformning kan tilrettelægges efter kommunalbestyrelsens mål og rammer for det frie valg såvel som efter de lokale markedsforhold.

Den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, indebærer dermed, at kommunalbestyrelsen fortsat kan anvende de godkendelsesordninger, som eksisterer i dag, til udvælgelse af de leverandører, som borgerne kan vælge imellem. Udbudsreglerne er således ikke til hinder for, at kommunalbestyrelsen anvender en model, hvor den godkender alle leverandører, der lever op til bestemte pris- og kvalitetskrav, og som borgerne frit kan vælge imellem til udførelse af ydelser efter servicelovens § 83. Det betyder, at kommunalbestyrelsen også fremover kan anvende godkendelsesordninger, når den skaber grundlag for borgernes frie valg af leverandør efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, jf. den foreslåede § 91, stk. 1.

Det betyder endvidere, at de allerede indgåede kontrakter, der er indgået mellem kommunalbestyrelsen og de private

leverandører, fortsætter i henhold til kontraktens indhold efter lovens ikrafttræden, idet kontrakterne fortsat lever op til de generelle udbudsregler.

Kommunen kan også vælge en helt tredje kontrakttype, når blot den skaber grundlag for, at modtagerne af personlig hjælp kan vælge mellem to eller flere leverandører, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal. Hvilken kontraktform, kommunalbestyrelsen skal vælge, er udbudsreglerne uvedkommende.

Ovennævnte kontraktformer beskriver ikke udtømmende kommunalbestyrelsens muligheder for at inddrage private leverandører. Hvilken model, der er mest fordelagtig på et givent område, vil bero på kommunalbestyrelsens område-specifikke overvejelser om omkostningsstruktur, markedsforhold, særlige lokale hensyn mv.

Udbudsreglerne har derimod betydning, når kommunalbestyrelsen vælger en model, hvor den indgår en offentlig kontrakt omfattet af udbudsreglerne.

Med den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, får kommunalbestyrelsen dermed større frihed til at indgå aftaler med leverandører af hjemmehjælp.

Et eksempel på en model for inddragelse af private leverandører, hvor udbudsreglerne skal tages i betragtning, er rammeaftaler. I en rammeaftale gennemfører kommunalbestyrelsen et udbud, hvor den udvælger et nærmere fastsat antal vindere, som brugerne herefter frit kan vælge imellem. Dette skal ses i forhold til traditionelle udbud af kommunale driftsopgaver, hvor der typisk udvælges én vinder. En rammeaftale kan have følgende hovedkarakteristika.

Kommunalbestyrelsen gennemfører et udbud, hvor der ved annoncering på udbud.dk tilkendegives, at der vil blive udpeget mere end en »vinder« og angives, hvor mange leverandører, der kan blive tale om – enten gennem et fast tal, et interval eller en øvre grænse, hvor der ikke loves mere end markedet kan bære. Kommunalbestyrelsen udpeger på baggrund af et udbud en leverandørkreds både på baggrund af forskellige pristilbud, men også andre parametre såsom geografisk spredning, anslået kompetence m.m., som sikrer, at brugerne kan vælge mellem forskellige profiler, kompetente leverandører m.m. De vindende leverandører konkurrerer om borgerne, og sikrer sig dertil svarende markedsandele.

Hvis den kommunale leverandør ikke har deltaget i udbuddet, afregnes den kommunale leverandør til en pris, der afspejler den kommunale leverandørvirksomheds gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at producere og levere tilbuddet. For at sikre lige konkurrencevilkår, skal kommunalbestyrelsen i udbudsmaterialet informere de private leverandører om, at der er en kommunal leverandør på markedet, således at de private leverandører kan tage dette i betragtning ved afgivelse af tilbud.

Vælger kommunalbestyrelsen at tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis samtidig med, at hjælpen udbydes, og den kom-

munale leverandør ikke har deltaget i udbuddet, bliver den leverandør, der vinder udbuddet prissættende for fritvalgsbeviset. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse en udbudsretlig pligt til at sikre, at udbudsmaterialet indeholder oplysning om, at der i kraft af fritvalgsbeviset vil være andre leverandører om opgaven, som bliver afregnet til samme pris. Hermed bliver der offentlighed om den prissættende leverandørs pris.

Afregningsprisen til leverandører fastsættes efter udbud af markedet.

Et andet eksempel på en model, hvormed kommunalbestyrelsen kan skabe det frie valg for borgerne er en godkendelsesordning. Kommunalbestyrelsen godkender en række leverandører (private som offentlige), som de visiterede borgere herefter kan vælge imellem. Kommunalbestyrelsen udformer godkendelsesordningen og offentliggør godkendelseskriterier og øvrige betingelser for betaling for den udførte ydelse efter den fælles afregningsmodel. Kommunalbestyrelsen fastlægger samholdende mål for serviceniveau og afregningsprisen. På de givne vilkår beslutter leverandøren selv sit udbud af ydelser indenfor godkendelsen, og konkurrerer om markedsandele på kvalitet og service og indretter sin virksomhed efter den forventede omsætning.

Kommunalbestyrelsen kan vælge at lade muligheden for at blive leverandør af den pågældende ydelse stå åben for alle, der opfylder de godkendelseskriterier og accepterer de betingelser, som kommunalbestyrelsen har fastlagt og bekendtgjort med invitation til interesserede om at melde sig.

Kommunalbestyrelsen kan også vælge at forbeholde sig ret til selv at fastlægge, hvilke leverandører der skal indgå i den leverandørkreds, som stilles til rådighed for borgernes frie valg. Kommunen starter ligesom i den åbne godkendelsesordning med at tilkendegive sit ønske om at etablere frit valg for borgerne samt at udmelde de aktuelle krav til og betaling for ydelserne og invitere interesserede leverandører til at byde sig til indenfor en given frist. Dette suppleres med en klar markering af, at leverandørkredsen vil blive begrænset i antal, hvorfor kommunen samtidigt bekendtgør sine udvælgelseskriterier og det forventede tidspunkt for sin stillingtagen til de indkomne tilbud.

En åben godkendelse giver alle kvalificerede leverandører adgang til markedet. Ved en begrænset godkendelse udvælger kommunen de leverandører, som kommunen finder bedst egnede. Kommunen godkender den leverandørkreds, som samlet set skønnes at kunne dække den forventede efterspørgsel og samtidigt sikre den ønskede mangfoldighed og professionalisme i betjeningen af borgerne.

Anvender kommunalbestyrelsen en godkendelsesordning, hvormed at prisen fastsættes uden priskonkurrence, fastsættes afregningsprisen på markedsvilkår i den forstand, at afregningsprisen fastsættes på baggrund af de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger, som den kommunale leverandør har ved at producere og levere tilsvarende ydelse. Kommu-

nalbestyrelsen skal sikre, at afregningsprisen justeres løbende, når den bliver bekendt med, at omkostningerne ikke længere stemmer overens med afregningsprisen. Der er således behov for, at kommunalbestyrelsen med passende mellemrum foretager en efterberegning heraf ved en omkostningskalkulation.

De gennemsnitlige, langsigtede omkostninger inkluderer normalt både de direkte omkostninger, det vil sige de omkostninger, der direkte kan henføres til det pågældende tilbud, som for eksempel råvarer, løn, køb af materialer og tjenesteydelser mv., og de indirekte omkostninger, som for eksempel andel af fællesomkostninger til lokaler, administration m.v. samt afskrivning og forrentning af kapitalapparatet. De gennemsnitlige langsigtede omkostninger er udtryk for, at udgifterne udjævnes over år.

Der kan her henvises til Vejledningen om omkostningskalkulationer, der kan findes i Budget og regnskabssystemet for kommuner (bekendtgørelse nr. 1463 af 21. december 2012).

For at sikre lige konkurrencevilkår, skal den kommunale og den private leverandør, der leverer samme ydelser af samme kvalitet, afregnes til samme pris. Kommunalbestyrelsen skal derfor løbende sikre sig, at der er fuld omkostningsdækning for de ydelser, som den kommunale leverandørvirksomhed producerer og leverer.

Det står derudover kommunalbestyrelsen frit for at tilrettelægge sin afregningsmodel. Eksempelvis kan kommunalbestyrelsen vælge at afregne sine leverandører med en basispris og en bonus, der udløses, når leverandøren har opnået specifikke mål, og eksempelvis bragt borgerne op på et bestemt funktionsniveau, ydet en bestemt kvalitet m.v., så længe de konkurrenceretlige regler overholdes. Det kan eksempelvis medvirke til at styrke leverandørernes incitamenter til at udføre hjælpen til borgerne med et rehabiliterende sigte, og medvirke til at mindske borgernes hjælpebehov på sigt.

Vælger kommunalbestyrelsen at tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis samtidig med, at kommunalbestyrelsen anvender en godkendelsesordning, har kommunalbestyrelsen pligt til at sikre, at det materiale, som danner grundlag for leverandørernes ansøgning om godkendelse, indeholder oplysning om, at der i kraft af fritvalgsbeviset vil være andre leverandører om opgaven, som bliver afregnet til samme pris.

Kommunalbestyrelsen har forsyningsforpligtelsen på området, jf. servicelovens § 83. Derfor er det væsentligt, at kommunen kan være leverandør. Herved fastholder kommunalbestyrelsen også viden og kompetencer til at løse opgaven med at udføre hjemmehjælp.

Der er flere forskellige måder at begrænse risikoen for forsyningsvigt på. For det første udformes betingelserne for de private leverandører normalt således, at der stilles krav om sikkerhedsstillelse, forsikringer, rimelige opsigelsesvarsler etc. ved udtrædelse af markedet. For det andet kan kommunalbestyrelsen sikre sig ved at bevare en passende in-house

kompetence inden for området til at kunne håndtere leverandørsvigt.

Med den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, bliver det muligt for kommunen at fortsætte som leverandør efter et udbud, idet kommunalbestyrelsen kan vælge at lade sin egen leverandørvirksomhed stå udenfor udbuddet. Kommunalbestyrelsen skal i så fald gøre opmærksom på i udbudsmaterialet, at der vil være en kommunal leverandør på markedet, således at de private leverandører kan tage højde herfor, når de byder ind.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 91 vil betyde, at kommunalbestyrelsen kan samle udbud af driftsområder. I dag har kommunalbestyrelsen ikke hjemmel til at stille som krav til leverandørerne, at de skal levere ydelser på andre driftsområder end hjemmehjælp efter servicelovens § 83. Betingelsen følger af kravet i § 91 om, at kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for det frie valg af leverandør med afsæt i udbud eller godkendelse af leverandører på baggrund af de fastsatte pris- og kvalitetskravene for personlig og praktisk hjælp og madservice efter servicelovens § 83.

Dermed vil kommunalbestyrelsen kunne kombinere eksempelvis udbud af hjælpen i plejeboliger med den hjælp, der udføres i hjemmeplejen, hvilket forventes at styrke kommunalbestyrelsens muligheder for at opnå mere omkostningseffektive løsninger. Det forbedrer samtidig kommunalbestyrelsens forudsætninger for at skabe frit valg på områder, hvor det frie valg i dag er begrænset, eksempelvis den personlige pleje og på madserviceområdet.

Eksempelvis vil kommunalbestyrelsen kunne indhente samlede tilbud på opgaven med at tilbyde madservice til kommunens borgere med behov herfor på tværs af driftsområder, eksempelvis plejeboliger, i skoler og i hjemmeplejen. På den måde kan omkostningstunge køkkenfaciliteter udnyttes bedre, og kommunen kan opnå lavere omkostninger pr. produceret enhed, og borgerne en tilsvarende lavere egenbetaling for et måltid mad.

Kommunalbestyrelsen vil eksempelvis også kunne indhente samlede tilbud på opgaverne med at tilbyde personlig pleje efter servicelovens § 83 og hjemmesygepleje efter sundhedslovens § 138, for eksempel med det formål at borgerne kan få udført både personlig pleje og hjemmesygepleje af den samme leverandør.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 91 og ophævelse af servicelovens § 92 vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil have færre tilbageværende administrative opgaver, der skal overholdes i forbindelse med konkurrenceudsættelse efter udbudsreglerne.

Det kan endvidere henvises til »Konkurrencestyrelsens vejledning til udbudsdirektiverne af 2006« for en beskrivelse af EU's udbudsregler, herunder betingelserne for at en kontrakt er omfattet af udbudsreglerne.

(§ 91, stk. 2, nr. 2)

Med den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, i serviceloven, kan kommunalbestyrelsen tilbyde borgerne et fritvalgsbevis, med det formål, at borgerne selv udvælger og indgår aftale med en leverandør. Det foreslås videre, at det er kommunalbestyrelsen, der beslutter, hvilke ydelseskategorier efter servicelovens § 83, der skal være omfattet af fritvalgsbeviset.

Har kommunalbestyrelsen besluttet at tilbyde borgere, der modtager hjælp efter servicelovens § 83, frit valg af leverandør via et fritvalgsbevis, vil borgerne kunne anmode kommunalbestyrelsen om en sådan ordning. Et fritvalgsbevis har karakter af en købsret til den hjælp, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om. Borgerne får med fritvalgsbeviset ret til selv at antage en cvr-registreret virksomhed til at udføre den visiterede hjælp, der er truffet afgørelse om. Det giver borgerne indflydelse på, hvordan hjælpen konkret tilrettelægges.

Dermed skal den leverandør, som borgerne udvælger, ikke godkendes af kommunalbestyrelsen. Dette princip er en videreførelse af samme princip, som i servicelovens § 94 b om et servicebevis, som foreslås ophævet, jf. bemærkningerne nedenfor til § 1, nr. 4.

Ordningen forventes at øge borgernes selvbestemmelse og fleksibilitet i dagligdagen. Borgerne kan eksempelvis aftale med sin leverandør, at det er den samme hjælper, der skal komme hver gang, eller selv bestemme, hvor dagligvarerne skal udbringes fra, og dermed hvor de skal indkøbes.

Det er kommunalbestyrelsen, der skal afregne med den leverandør, som borgeren har valgt, og til den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi. Borgeren modtager ikke kontante midler i forbindelse med et fritvalgsbevis, og hæfter heller ikke over for leverandøren i forhold til betaling eller manglende betaling.

Kommunalbestyrelsen vurderer, om borgerne kan håndtere et fritvalgsbevis i sammenhæng med, at den træffer afgørelse om hjælp til borgerne efter servicelovens § 83 på baggrund af en konkret og individuel vurdering af borgerens behov for denne hjælp.

Det foreslås, at den almindelige klageadgang for kommunalbestyrelsens afgørelser på det sociale område også gælder for klager efter servicelovens § 91, stk. 2, nr. 2. Klager over afslag på anmodning om et fritvalgsbevis kan, jf. servicelovens § 166, således også indbringes for Det Sociale Nævn.

Det skal bemærkes, at borgeren med fritvalgsbeviset som udgangspunkt alene kan få udført den hjælp, der er truffet afgørelse om, jf. dog borgernes ret til fleksibel hjemmehjælp efter servicelovens § 94 a. Borgere, der modtager hjælp efter servicelovens § 83, har således ret til fleksibel hjemmehjælp efter servicelovens § 94 a, hvormed borgeren kan vælge en helt eller delvis anden hjælp, end den, der er truffet afgørelse om, jf. servicelovens §§ 88 og 89. En tilkendt ydelse, som borgerne fravælger, kan ikke efterfølgende kræves leveret.

Det vil som hidtil være op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om borgernes brug af fleksibel hjemmehjælp efter servicelovens § 94 a giver anledning til tvivl om borgernes reelle hjælpebehov, og dermed om der er anledning til at foretage en revurdering af dette behov. Kommunalbestyrelsen vil kunne følge og registrere borgernes anvendelse af fleksibel hjemmehjælp via leverandørernes dokumentation og fakturering for den udførte hjælp, uanset om kommunalbestyrelsen har tilrettelagt borgernes frie valg i henhold til udbudsreglerne, jf. servicelovens § 91, stk. 2, nr. 1, eller efter § 91, stk. 2, nr. 2 om fritvalgsbeviser.

Kommunalbestyrelsen skal fortsat opfylde servicelovens og retssikkerhedslovens forpligtelser om tilsyn, kontrol og opfølgning på hjælpens udførelse og om hjælpen opfylder borgernes aktuelle behov - uanset om kommunen selv udfører hjemmehjælpen eller har overladt opgaven til en privat leverandør, eller om borgerne benytter et fritvalgsbevis.

Det er fortsat en kommunal opgave at føre tilsyn og følge op på, om borgerne får den hjælp, der er truffet afgørelse om, og at hjælpen svarer til borgernes aktuelle behov, herunder om den enkelte borger kan håndtere den valgte ordning.

Som led i udøvelsen af sin tilsynspligt, skal kommunalbestyrelsen sikre sig, at der sker en tilbagemelding fra de private leverandører, som borgerne har valgt, hvis der måtte ske ændringer i borgernes hjælpebehov, jf. den foreslåede bemyndigelse til social- og integrationsministeren i § 91, stk. 6. Det forventes at understøtte kommunalbestyrelsens vurderingsgrundlag for, om der er behov for at træffe en ny afgørelse om hjælp til borgerne.

Ifølge § 1, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 668 af 16. juni 2010 skal modtagere af madservice efter servicelovens § 83, stk. 1, nr. 3, som er omfattet af frit valg af leverandør efter servicelovens §§ 91 og 92, tilbydes mindst ét dagligt måltid mad i form af en hovedret til maksimalt 48 kr. pr. måltid i 2013-niveau uanset borgerens valg blandt kommunens leverandører. Det foreslås, at bekendtgørelse nr. 668 af 16. juni 2010 vil blive konsekvensrettet som følge af en vedtagelse af lovforslaget. Social- og integrationsministeren vil, jf. bemyndigelsen hertil i servicelovens § 161, stk. 4, ændre bekendtgørelsen således, at den maksimale egenbetaling ligeledes omfatter de borgere, der modtager tilbuddet om madservice med et fritvalgsbevis.

(§ 91, stk. 3)

Det foreslås i servicelovens § 91, stk. 3, at borgere, der ønsker at modtage et fritvalgsbevis, skal være i stand til at håndtere ordningen. Det vil sige, at de som udgangspunkt skal være i stand til at varetage den daglige ledelsesret. Ved »ledelsesret« forstår den daglige tilrettelæggelse af hjælpens udførelse, således at afgørelsen om hjælpen til borgerne lever op til sit formål. Det foreslås således, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen efter servicelovens § 83 via et fritvalgsbevis efter servicelovens § 91, stk. 2, nr. 2,

hvis det vurderes, at den pågældende ikke vil være i stand til at håndtere ordningen. Det kan eksempelvis være tilfældet i forhold til borgere med demens, udtalt svækkelse o.a., og hvor de samlede ressourcer i borgernes hjem, såsom bistand fra ægtefælle/samlever, ikke vurderes tilstrækkelige til, at ordningen kan håndteres forsvarligt. I sådanne tilfælde skal den kommunale myndighed give borgeren en skriftlig begrundet afgørelse herom.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen kan fratage borgere retten til at modtage hjælpen via fritvalgsbeviset, hvis borgeren efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke har vist sig i stand til at administrere ordningen, eksempelvis hvis en borger gentagne gange har anmodet kommunen om levering af erstatningshjælp, eller hvis den leverede hjælp ikke er i overensstemmelse med afgørelsen om hjælp. I sådanne tilfælde skal den kommunale myndighed give borgeren en skriftlig begrundet afgørelse herom.

I de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen vurderer, at en borger ikke kan benytte et fritvalgsbevis, har borgeren krav på at få hjælpen i form af et kommunalt tilrettelagt tilbud om hjemmehjælp, idet kommunalbestyrelsen har forsyningsforpligtelsen.

Dermed foreslås principperne i den nugældende § 94 b i serviceloven videreført.

(§ 91, stk. 4)

Med den foreslåede § 91, stk. 4, forpligtes kommunalbestyrelsen til at vejlede de borgere, der modtager et fritvalgsbevis efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, om ordningen. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal vejlede borgerne om at sørge for, at aftalegrundlaget med den leverandør, som borgerne måtte vælge at antage, afspejler den afgørelse, som kommunalbestyrelsen har truffet om hjælpen, og den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi. Formålet er, at den kontraktlige aftale med leverandøren er tilstrækkelig til at sikre, at den hjælp, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, kan opfyldes inden for det aftalte.

Det følger af servicelovens § 89, at kommunalbestyrelsen skal oplyse ansøgeren skriftligt om, hvilken hjælp der er bevilget i forbindelse med afgørelsen efter servicelovens § 83, hvilket skal give borgerne den nødvendige dokumentation til brug for aftaleindgåelsen med den udvalgte private leverandør.

(§ 91, stk. 5)

Med den foreslåede § 91, stk. 5, skal kommunalbestyrelsen fastsætte værdien af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, for hver af de ydelseskategorier efter servicelovens § 83, som kommunalbestyrelsen har besluttet skal være omfattet af ordningen. Kommunalbestyrelsen afregner med den leverandør, som borgeren har valgt, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, til den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi, jf. den foreslåede § 91, stk. 6.

(§ 91, stk. 6)

Med den foreslåede § 91, stk. 6, fastsætter social- og integrationsministeren nærmere regler om kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af fritvalgsbeviset, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, og regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.

For så vidt angår det førstnævnte forhold foreslås det, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille krav om, at leverandøren i henhold til § 91, stk. 2, nr. 1 og 2, skal informere den kommunale myndighed om ændringer i modtagernes behov for hjælp samt om, hvordan denne information fra leverandøren skal formidles. Det skal understøtte, at hjælpen efter servicelovens § 83 løbende tilpasses modtagernes behov, og at måden, hvorpå informationen videregives fra leverandørerne til den kommunale myndighed, er formaliseret.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at stille kvalitetskrav til de leverandører, som borgerne måtte vælge via fritvalgsbeviset, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2. Det foreslås, at kvalitetskravene skal afspejle kommunalbestyrelsens kvalitetsstandarder for indholdet og levering af hjælp efter servicelovens § 83, jf. servicelovens § 139. Der henvises til afsnit 3.3. om kvalitetsstandarder for hjælp efter servicelovens § 83 under gældende ret. Det foreslås videre, at kvalitetskravene skal udgøre en del af den kontraktlige aftale mellem borgerne og de valgte leverandører efter fritvalgsbevisordningen, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2.

Kommunalbestyrelsen skal stille de samme kvalitetskrav til leverandørerne i de foreslåede ordninger efter § 91, stk. 2, nr. 1, og § 91, stk. 2, nr. 2. Det skal sikre ensartede kvalitetskrav i forhold til udførelsen af hjælpen til borgerne, og at der ikke sker forskelsbehandling af leverandørerne. Kvalitetskravene skal være saglige og konkrete, og må ikke være konkurrenceforvridende.

Kommunalbestyrelsen kan ved hjælp af kvalitetskravene blandt andet skabe sikkerhed for, at alle leverandører af hjælp efter servicelovens § 83 i de foreslåede ordninger efter § 91, stk. 2, nr. 1, og § 91, stk. 2, nr. 2 lever op til de målsætninger, som kommunalbestyrelsen har sat for eksempelvis arbejdsmiljø, uddannelse, personalepolitik mv. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille krav om, at leverandørerne kan dokumentere, at modtagerne har fået den hjælp, der er truffet afgørelse om, og at de aftaler, der er indgået med modtagerne om udmøntning af afgørelsen om den visiterede hjælp efter servicelovens § 83, overholdes.

Formålet med kvalitetskravene er at sikre en professionel, kvalificeret og værdig behandling af borgerne.

Det førstnævnte forhold angår endvidere den situation, hvor kommunalbestyrelsen efter en periode ikke lykkes med at skabe frit valg mellem minimum to leverandører, når kommunalbestyrelsen har valgt at skabe grundlag for borgernes frie valg via udbudsreglerne, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1. Da kommunalbestyrelsen som hovedregel har pligt til

at skabe grundlag for, at borgerne kan vælge mellem to eller flere leverandører, skal borgerne tilbydes et fritvalgsbevis for den eller de ydelser, hvor det efterfølgende viser sig ikke at kunne lade sig gøre at skaffe leverandører via udbudsreglerne.

Hovedreglen er således, at det i udgangspunktet er kommunalbestyrelsen, der beslutter, om den vil tilbyde borgerne et fritvalgsbevis eller selv vil indgå kontrakt med to eller flere leverandører. Borgernes retskrav på at kunne anmode kommunalbestyrelsen om et fritvalgsbevis indtræder udelukkende i det tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke lykkes med at skabe grundlag for borgernes frie valg af leverandør efter den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1.

Bemyndigelsen vil blive udmøntet således, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler for, hvornår borgerens krav på et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2, vil kunne indtræde. Det kan eksempelvis være efter en afsluttet udbudsrunde, hvor kommunalbestyrelsen ikke er lykket med at få tilbud fra interesserede leverandører, eller efter en periode på maksimalt tre måneder, inden for hvilken kommunalbestyrelsen ikke er lykket med at tilbyde borgerne et frit valg af leverandør inden for rammerne af udbudsreglerne.

Endvidere foreslås bemyndigelsen udmøntet således, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om, hvordan borgerne skal informeres om muligheden for at anmode om et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2.

Det foreslås videre, at bemyndigelsen udmøntes således, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om varslingsperiodens længde, hvis kommunalbestyrelsen benytter sin ret til at opsig borgernes fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, hvormed kommunalbestyrelsen træffer beslutning om hvordan forpligtelsen til at skabe grundlag for borgernes frie valg skal opfyldes. En varslingsperiode på minimum tre måneder vil kunne betragtes som rimelig, da den stemmer overens med funktionærlovens opsigelsesvarsel for ansatte med en anciennitet på seks måneder til tre år.

Det foreslås, at social- og integrationsministerens bemyndigelse i sidstnævnte forhold i den foreslåede § 91, stk. 6, udmøntes således, at social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi med det formål at sikre, at fritvalgsbevisets værdi fastsættes på en måde, hvor den cvr-registrerede virksomhed, som borgeren vælger, kan udføre den visiterede hjælp med samme kvalitet som hvis det var den kommunale leverandør, der udførte hjælpen.

Kommunalbestyrelsen skal dokumentere dette ved at anvende en eller flere af nedenstående metoder.

Fritvalgsbevisets værdi skal som hovedregel svare til kommunens omkostninger ved produktion og levering af tilsvarende ydelser. Beregningen af fritvalgsbevisets værdi skal dermed tage udgangspunkt i beregningen af den kommunale

leverandørs eller den private leverandørs gennemsnitlige, langsigtede omkostninger for levering af tilsvarende ydelser.

I tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har valgt helt at udlidicere en ydelseskategori efter udbudsreglerne, vil fritvalgsbevisets værdi afspejle kommunalbestyrelsens omkostninger herved.

Sigtet med reglerne om omkostningskalkulation er endvidere at sikre, at der ikke sker kommunal konkurrenceforvridning over for private virksomheder.

Hvis kommunalbestyrelsen ikke har et beregningsgrundlag for fastsættelsen af fritvalgsbevisets værdi, enten fordi der ikke findes en egenproduktion af ydelsen i kommunen, eller fordi kommunen ikke har haft omkostninger til en privat leverandør af tilsvarende ydelse, kan kommunalbestyrelsen beregne værdien ved at undersøge priserne på markedet hos leverandører af tilsvarende ydelser, eksempelvis ved at indhente to-tre tilbud fra private leverandører og/eller indhente indberetninger om priser fra leverandører hos relevante brancheforeninger.

Kommunalbestyrelsen skal kunne kombinere metoderne, og dermed opnå en endnu større sikkerhed for sammenhæng mellem fritvalgsbevisets værdi, og for at den hjælp, der er truffet afgørelse om til borgerne, kan realiseres.

Kommunalbestyrelsen skal ved udmålingen af tilskuddet tage højde for de udgifter, der følger med administrationen. Udgifter til skat, lovpligtige forsikringer, feriepenge, ATP, ferie med videre, som kommunen har ansvaret for at betale, vil indgå i fritvalgsbevisets værdi.

Kommunalbestyrelsen skal justere fritvalgsbevisets værdi, når kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem værdien og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

Kommunalbestyrelsen skal som udgangspunkt fastsætte fritvalgsbevisets værdi for hver af de ydelseskategorier efter servicelovens § 83, som kommunalbestyrelsen har besluttet at tilbyde i ordningen.

Hvis borgerne ikke mener, at fritvalgsbevisets værdi er fyldestgørende eller korrekt, kan borgerne rette henvendelse til kommunalbestyrelsen. Lovligheden af fastsættelsen af værdien af et fritvalgsbevis kan efterprøves af tilsynet med kommunerne i statsforvaltningerne efter § 48 i lov om kommunernes styrelse.

På samme måde som det gælder med den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1, når kommunalbestyrelsen fastsætter sin afregningspris til leverandørerne, kan kommunalbestyrelsen vælge at afregne sine leverandører med en basispris og en bonus, der udløses, når leverandøren har opnået specifikke mål, og eksempelvis bragt borgerne op på et bestemt funktionsniveau, ydet en bestemt kvalitet m.v., så længe de konkurrenceretlige regler overholdes. Det kan eksempelvis medvirke til at styrke leverandørernes incitamenter til at ud-

føre hjælpen til borgerne med et rehabiliterende sigte og medvirke til at mindske borgernes hjælpebehov på sigt.

Til nr. 2.

Det foreslås, at servicelovens § 92 om kommunalbestyrelsens håndtering af det frie valg af leverandør ophæves. Servicelovens § 92 omhandler kommunalbestyrelsens kontraktindgåelse med leverandører og pligt til at udlevere de godkendte leverandørers eventuelle markedsføringsmateriale til modtagerne af hjælpen. § 92, stk. 2, indeholder endvidere en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen skal oplyse modtagerne af hjælpen om alle godkendte leverandører. Denne bestemmelse foreslås videreført, jf. bemærkningerne til nr. 1 om § 91, stk. 1, nr. 2.

Servicelovens § 92 omfatter endvidere to bemyndigelser til social- og integrationsministeren, jf. §§ 92, stk. 4 og 6, der begge henviser til § 91, og som foreslås ophævet som en konsekvens af den foreslåede nyaffattelse af § 91. Ifølge servicelovens § 92, stk. 4, kan social- og integrationsministeren fastsætte nærmere regler om, hvornår kommunalbestyrelsen kan opkræve betaling fra leverandøren. Ifølge servicelovens § 92, stk. 6, kan social- og integrationsministeren fastsætte nærmere regler for opgørelse og offentliggørelse m.v. af de af kommunalbestyrelsen fastsatte kvalitets- og priskrav efter servicelovens § 91, stk. 1 og 4, og regler for gennemførelse af udbud efter udbudsmodellen, jf. servicelovens § 91, stk. 2, samt regler for efterbetaling af private leverandører, jf. servicelovens § 91, stk. 9. Endelig kan social- og integrationsministeren fastsætte nærmere regler for, hvornår kommunalbestyrelsen kan undtages fra pligten til at indgå kontrakt, jf. servicelovens § 91, stk. 5.

Til nr. 3.

Det foreslås, at der ikke længere henvises til servicelovens §§ 92 og 94 i servicelovens § 93, stk. 1, om blandt andet afgrænsning af målgruppen for frit valg af leverandør. Der er tale om en konsekvensrettelse som følge af forslaget om at ophæve servicelovens §§ 92 og 94 b, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 2. og 4.

Henvisningen til servicelovens § 91 foreslås endvidere opretholdt i servicelovens § 93, stk. 1, således at den foreslåede § 91 ikke omfatter beboere i plejeboliger, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, lejere og beboere i friplejeboliger, der er omfattet af lov om friplejeboliger samt beboere i

tilsvarende boligenheder. Denne afgrænsning af målgruppen indførtes med indførelsen af frit valg af leverandør per 1. januar 2003.

Afgrænsningen foreslås – som hidtil – på baggrund af, at beboere i disse boligformer vurderes at have særlige plejebehov, der bedst varetages ved en samlet, koordineret og fleksibel indsats. Det betyder, at driften af plejeboliger og lignende boligenheder med udvidede plejefunktioner tilknyttet stiller særlige udfordringer til rettelæggelse af hjælpen, hvorfor denne gruppe af modtagere ikke er omfattet af muligheden for at vælge et servicebevis.

Det skal bemærkes, at hverken servicelovens nugældende regler eller den foreslåede § 91 i serviceloven er til hinder for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at tilbyde denne målgruppe de samme vilkår for frit valg af leverandør, som det gælder for de borgere, der er omfattet af retten til frit valg af leverandør.

Til nr. 4.

Det foreslås, at servicelovens § 94 b ophæves. Det foreslås i stedet, at kommunalbestyrelsen skal have mulighed for at tilbyde borgerne frit valg af leverandør med et fritvalgsbevis, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 2. Der henvises til ovenstående afsnit herom.

Til § 2

Det foreslås, at revisionsbestemmelsen i lov om ændring af lov om social service (Markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp), jf. lov nr. 314 af 28. april 2009, om revision af servicelovens § 94 b ophæves som en konsekvens af, at servicelovens § 94 b med dette lovforslag foreslås ophævet.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2013.

Det foreslås videre, at de borgere, der før lovens ikrafttræden har valgt et servicebevis efter § 94 b i lov om social service, og som har ansat en person eller indgået aftale med en virksomhed om at udføre hjælpen, kan fortsætte med denne ordning til og med den 30. september 2013 efter den hidtil gældende § 94 b, hvorefter borgerne fortsat vil være omfattet af kommunalbestyrelsens øvrige ordninger, jf. den foreslåede § 91, stk. 2, nr. 1 og 2.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012, som ændret ved § 12 i lov nr. 1380 af 23. december 2012 og § 1 i lov nr. 1400 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

§ 91. Kommunalbestyrelsen har pligt til at skabe grundlag for, at modtagere af hjælp efter § 83 kan vælge mellem forskellige leverandører af hjælpen. Til dette formål skal kommunalbestyrelsen sikre, at kvalificerede private leverandører får adgang til at levere ydelser efter § 83. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre de kvalitetsmæssige krav, der stilles til leverandører af personlig og praktisk hjælp efter § 83, jf. § 139, herunder krav til, hvilket beredskab der, jf. § 90, kræves af leverandørerne for at sikre, at de afgørelser, der er truffet efter § 83, kan effektueres. Kvalitetskravene skal være saglige, konkrete og velunderbyggede og må ikke være konkurrenceforvridende.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan vælge at sikre kvalificerede leverandørers adgang til at levere ydelser efter stk. 1 via udbudsmodellen. Kommunalbestyrelsen skal efter en udbudsforretning efter 1. pkt. indgå kontrakt med mindst to kvalificerede leverandører af de forskellige typer af ydelser efter § 83. Kontrakterne skal indgås med de leverandører, der har afgivet de økonomisk mest fordelagtige tilbud. Grundlaget for udbudsmaterialet er de efter stk. 1 fastsatte kvalitetskrav.

Stk. 3. Hvis det efter et udbud ikke er muligt at indgå kontrakter i overensstemmelse med betingelsen i stk. 2 og betingelserne fastsat i medfør af § 92, stk. 6, finder reglerne om godkendelse af enhver kvalificeret leverandør efter stk. 4-7 anvendelse.

Stk. 4. Hvis kommunalbestyrelsen ikke benytter udbudsmodellen, jf. stk. 2, skal kommunalbestyrelsen sikre kvalificerede leverandørers adgang til at levere ydelser efter stk. 1 via godkendelsesmodellen. Ud over de kvalitetskrav, der skal fastsættes i medfør af stk. 1, skal kommunalbestyrelsen, hvis der skabes valgfrihed via godkendelsesmodellen, fastsætte og offentliggøre de priskrav, der stilles til leverandører af personlig og praktisk hjælp efter § 83, jf. § 139.

Stk. 5. Hvis kommunalbestyrelsen har valgt at give kvalificerede leverandører adgang til at levere ydelser efter § 83 via godkendelsesmodellen, har kommunalbestyrelsen pligt til at godkende og indgå kontrakt med enhver leverandør, der opfylder kravene i stk. 1, 3. pkt., og stk. 4, jf. dog § 92, stk. 6.

Stk. 6. Priskravene efter stk. 4 fastsættes af kommunalbestyrelsen ud fra en kalkulation af de gennemsnitlige langsigtede omkostninger ved levering af personlig og praktisk hjælp i overensstemmelse med de stillede kvalitetskrav, jf. stk. 1.

Stk. 7. Fastsættelse af priskrav efter stk. 6 kan fraviges, når fravigelsen er begrundet i forventede effektiviseringer i den kommunale leverandørvirksomhed eller ændringer i kommu-

1. § 91 affattes således:

»§ 91. Kommunalbestyrelsen skal skabe grundlag for, at modtagere af hjælp efter § 83 kan vælge mellem to eller flere leverandører af denne hjælp, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal for at opfylde forpligtelsen i medfør af stk. 1 som minimum:

- 1) indgå kontrakt med to eller flere leverandører, eller
- 2) tilbyde modtagerne et fritvalgsbevis. Fritvalgsbeviset giver borgere, der er visiteret til hjælp efter § 83, adgang til, at den pågældende borger selv indgår aftale med en cvr-registreret virksomhed om hjælpens udførelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen efter stk. 2, nr. 2.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal vejlede de borgere, der modtager et fritvalgsbevis efter stk. 2, nr. 2, om ordningen.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen fastsætter værdien af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, for hver af de ydelseskategorier efter § 83, som kommunalbestyrelsen har besluttet at tilbyde i ordningen. Kommunalbestyrelsen afregner med den leverandør, som borgeren har valgt, jf. stk. 2, nr. 2, til den pris, der svarer til fritvalgsbevisets værdi, jf. stk. 6.

Stk. 6. Social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om leverandørernes tilbagemeldingspligt, jf. stk. 2, nr. 1 og 2, og om kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse af fritvalgsbeviset, jf. stk. 2, nr. 2, og regler om beregningsgrundlaget for og offentliggørelse af fritvalgsbevisets værdi.«.

nens kvalitetsstandard, jf. § 139. Prisfastsættelsen kan ligeledes fraviges, hvis en kommunalbestyrelse, der har valgt at bruge godkendelsesmodellen, jf. stk. 4, vælger at gennemføre en udbudsforretning med henblik på at finde en privat hovedleverandør til ydelserne efter § 83 i stedet for den kommunale leverandørvirksomhed.

Stk. 8. Efter en udbudsforretning efter stk. 7, 2. pkt., fastsættes priskravet til de øvrige leverandører, kommunalbestyrelsen skal indgå kontrakt med efter stk. 5, til kommunens omkostninger ved kontrakten med den private leverandør, der har vundet udbuddet. Det er en betingelse herfor, at den leverandør, der har vundet udbuddet, accepterer, at den kontrakt, der indgås efter udbuddet, danner grundlaget for kommunalbestyrelsens indgåelse af kontrakt med andre leverandører efter stk. 5. Det er endvidere en betingelse, at kommunens kontrakt med den leverandør, der har vundet udbuddet, er offentlig.

Stk. 9. Kommunalbestyrelsen har pligt til at efterbetale private leverandører i de tilfælde, hvor det efterfølgende viser sig, at de fastsatte priskrav er lavere end de faktiske omkostninger ved levering af personlig og praktisk hjælp, jf. stk. 6 og 7.

§ 92. En leverandør, der har indgået kontrakt med en eller flere kommunalbestyrelser, jf. § 91, stk. 2 og 5, anses som udgangspunkt for generelt kvalificeret til at udføre opgaver efter § 83. Kommunalbestyrelsen kan dog afvise at indgå kontrakt med leverandøren, hvis dennes kvalifikationer ikke opfylder den pågældende kommunalbestyrelses kvalitetskrav, jf. § 91, stk. 1. Kommunalbestyrelsen skal skriftligt informere leverandøren om baggrunden for, at der ikke kan indgås kontrakt.

Stk. 2. En person, der er berettiget til hjælp eller støtte efter § 83, jf. § 88, stk. 1, skal vælge, hvilken af de leverandører, kommunalbestyrelsen har indgået kontrakt med, der skal udføre hjælpen. I forbindelse med afgørelsen om hjælp efter § 83 skal den kommunale myndighed oplyse om alle godkendte leverandører, og eventuelt materiale fra godkendte leverandører skal udleveres til de personer, der er tilkendt hjælp efter § 83. I forbindelse med ændringer i leverandørkredsen skal alle modtagere af hjælp efter § 83, der er omfattet af de ændrede valgmuligheder, orienteres om dette.

Stk. 3. Hvis formidlingen af materialet medfører væsentlige ekstra omkostninger for kommunen, kan leverandøren opkræves betaling for meromkostningerne i forbindelse med formidlingen.

Stk. 4. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvornår kommunalbestyrelsen kan opkræve betaling fra leverandøren.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal indgå skriftlig aftale med den valgte leverandør om udførelsen af den hjælp, der er truffet afgørelse om efter § 88, stk. 1, om leverancesikkerhed efter § 90 og om betaling m.v.

Stk. 6. Socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler for opgørelse og offentliggørelse m.v. af de af kommunalbestyrelsen fastsatte kvalitets- og priskrav efter § 91, stk. 1 og

2. § 92 ophæves.

4, regler for gennemførelse af udbud efter udbudsmodellen, jf. § 91, stk. 2, regler for efterbetaling af private leverandører, jf. § 91, stk. 9, og regler for, hvornår kommunalbestyrelsen kan undtages fra pligten til at indgå kontrakt, jf. § 91, stk. 5.

§ 93. Bestemmelserne i §§ 91, 92, 94 og 94 b omfatter ikke beboere i plejehjem m.v., jf. § 192, lejere i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, lejere og beboere i friplejeboliger, der er omfattet af lov om friplejeboliger, og lejere i tilsvarende boligenheder.

§ 94 b. Kommunalbestyrelsen kan etablere en ordning, der giver borgere, der er visiteret til hjælp eller støtte efter § 83, mulighed for at vælge et servicebevis, der giver adgang til, at den pågældende borger selv ansætter en person eller indgår aftale med en virksomhed om at udføre opgaverne, jf. stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, hvilke ydelseskategorier der skal omfattes af ordningen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at tilbyde borgere, der er visiteret til hjælp efter § 83, mulighed for at vælge et servicebevis. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at en borger ikke kan modtage hjælpen efter stk. 1.

Stk. 3. En borger, der har valgt et servicebevis, og som vælger at lade en privatperson udføre hjælpen, er arbejdsgiver for denne. Den pågældende borger kan dog overdrage retten til at ansætte en person til at udføre opgaverne i henhold til servicebeviset til en nærtstående, en organisation eller en privat virksomhed, der herefter er arbejdsgiver for den privatperson, der udfører hjælpen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen har pligt til at vejlede borgere, der har valgt et servicebevis, om mulige retlige konsekvenser forbundet med servicebevisordningen.

Stk. 5. Socialministeren fastsætter regler for beregning af servicebevisets værdi.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2009.

Stk. 2. Velfærdsministeren fremsætter senest i folketingsåret 2012-13 forslag til revision af § 94 b som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5.

3. I § 93 ændres »§§ 91, 92, 94 og 94 b« til: »§§ 91 og 94«.

4. § 94 b ophæves.

§ 2

I lov om ændring af lov om social service (Markedsføring af leverandører af samt servicebevis til personlig og praktisk hjælp), jf. lov nr. 314 af 28. april 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 2, ophæves.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen den 1. april 2013.

Stk. 2. Borgere, der før lovens ikrafttræden har valgt et servicebevis efter § 94 b i lov om social service, og som har ansat en person eller indgået aftale med en virksomhed om at udføre hjælpen, kan dog fortsætte med denne ordning til og med den 30. september 2013 efter den hidtil gældende § 94 b.